

REFORMA
2017

SZKOLNI Przyjaciele

Podręcznik
klasa 1 część 2

Drogi WSiP,

Nigdy bym nie publikowała publicznie książek wydawnictw, które działają na uczciwych zasadach.

Wasza firma jednak promuje masowy dodruk, całkowicie niepotrzebnych książek, które mogłyby być zastąpione wersjami elektronicznymi!

Co prawda e-booki są dostępne na waszej stronie, jednak:

- W przeciwieństwie do fizycznej książki, licencja na e-book kończy się po roku. Oznacza to, że jeżeli moja córka chciałaby powtórzyć sobie całą wiedzę do matury, musiałabym jej kupić wszystkie wasze książki od nowa.
- Waszych e-booków nie da się pobrać! Wymagają one dostęp do internetu, co uniemożliwia ich użycie na naszej wsi, gdzie zasięg jest ograniczony.
- Wasze e-booki nie działają na telefonach komórkowych!
- Wasze e-booki sprzedawane są po tej samej (albo wyższej) cenie co regulame książki. Cena e-booka powinna być niższa, gdyż e-booki wymagają elektronicznego czytnika (tabletu)!

Czas rozpocząć nową erę, w której papier nie jest bezczelnie marnowany dla pieniędzy. Przedstawiam e-book, który spełnia wszystkie oczekiwania uczniów.

Dbajmy o środowisko, zróbmy to dla młodych pokoleń.

Marcin Brykczyński

Idzie zima

Była jesień piękna, złota,
pozostała szara słota,
ziemia rankiem grudą ściętą –
idzie zima, a z nią święta.

Sypie z nieba puchem białym,
czas na ferie doskonały,
bo na śnieg i mróz uparty
mamy łyżwy, sanki, narty...

- 1 Przyjrzyj się ilustracji i powiedz, co się na niej dzieje. Czym zajmują się uczniowie tej klasy, a co robi nauczycielka?
- 2 Odszukaj na dużej ilustracji obrazki pokazane z boku strony. Oceń zachowanie dzieci.
- 3 Jak rozumiesz słowo **obowiązkowy**? Podaj przykłady obowiązków, które mają dorośli, i tych, które dotyczą dzieci.
- 4 Wysłuchaj tekstu o nietypowych szkołach. Która z nich jest najbliższa twoim zainteresowaniom?
- 5 Ustalcie wspólnie kilka zasad, których będziecie przestrzegać w klasie.

L Ł M N O P Q R S T U V W X Y Z

Nietypowe szkoły

- **Baletowa** – dla dzieci, które chcą zostać tancerzami. Uczniowie prezentują swoje umiejętności w spektaklach baletowych.
- **Plastyczna** – dzieci uczą się tu różnorodnych technik plastycznych, takich jak malowanie na papierze i tkaninie, rzeźba i grafika.
- **Mistrzostwa sportowego** – tu szkolą się zawodnicy w różnych dyscyplinach sportu, trenują kilka godzin dziennie.
- **Muzyczna** – w tej szkole uzdolnione muzycznie dzieci uczą się grać na instrumentach lub śpiewać.
- **Internetowa** – w Australii niektóre dzieci mieszkają tak daleko od szkoły, że lekcje z nauczycielem odbywają się przez internet.

A to ciekawe!

Klasowe zasady

Będę
zdyscyplinowany.

Będę pomocny.

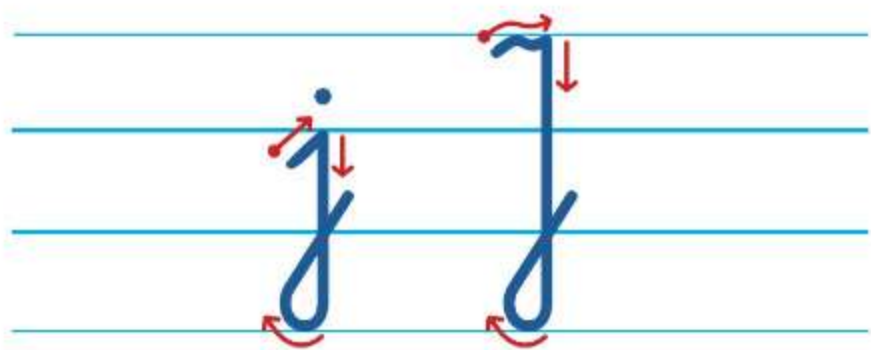

Będę
obowiązkowy.

Będę kulturalny.

j J

jajko
jaj ko

j a j k o
■ ■ ■ ■ ■

jajko

To tata. A tam mama.
A to Jola i Tomek.
Jola ma jajka. A Tomek?
– Jolko, podaj mi jajko!

Podaj mi jajko!

Tata ugotował jajka
dla Joli i Tomka.
Dla mamy robi jajka
na patelni. Sam zje płatki
z jogurtem jagodowym.
Potem poda zapiekane
jabłka z cynamonem.
A co zje jamnik?

Jajka są źródłem białka i witamin, ale samo żółtko zawiera tłuszcz. Można spotkać nie tylko jaja kurze, kaczę i gęsie, ale także przepiórcze i strusie. Zielononóżki to kury, które znoszą jajka o mniejszej zawartości tłuszczu.

Ptaki zimujące w Polsce

Wiele ptaków spędza zimę w Polsce. Aby przetrwać mrozy, muszą dużo jeść. Jednak pod śniegiem niełatwo znaleźć pożywienie. Dlatego ludzie często dokarmiają ptaki.

gil

dzięcioł

kowalik

sikora

wróble

Ptaki, które odlatują na zimę do ciepłych krajów

Niektóre ptaki odlatują na zimę do ciepłych krajów. Przebywają tysiące kilometrów i pokonują wiele niebezpieczeństw, nim dotrą na zimowiska w południowej Europie lub w Afryce.

żuraw

sójka

- 1 Przyjrzyj się zdjęciom i powiedz, które ptaki zimują w Polsce, a które odlatują do ciepłych krajów.
- 2 Dlaczego zimą ptakom trudno jest znaleźć pokarm? Jak myślisz, czym mogą się wtedy żywić?

gęsi

kukułka

Jeśli chcesz dokarmiać ptaki, pamiętaj, żeby robić to regularnie i dawać im tylko odpowiednie pożywienie: nasiona, ziarna, owoce, orzechy i surową słoninę.

bocian

- 3 O czym trzeba pamiętać, gdy dokarmia się ptaki?
- 4 Wyjaśnij znaczenie powiedzenia: **wybierać się jak sójka za morze**.
- 5 Ułóż zagadkę o którymś z ptaków. Zadaaj ją wybranej osobie w klasie.

Na pomoc!

Dziś przekonałem się, jaki piękny jest świat, gdy pomagamy sobie nawzajem. Wszystko zaczęło się od szkolnego wypadku. Marta i Antek ścigali się z szatni do klasy.

– Uważajcie! Podłoga jest śliska! – krzyknąłem, gdy ruszyli korytarzem. Ale nie słyszeli mnie i Marta wywalila się jak długa.

– Na pomoc! – zawołała.

Plecak przeleciał jej przez głowę i wysypały się z niego zeszyty i kredki. Antek przeskoczył nad nimi i już miał dopaść drzwi klasy, gdy... jednak zawrócił.

Ukucnął obok Marty i zgarnął rozsypane rzeczy. Pomógł jej wstać i do sali weszli razem. Gdybym tylko mógł, tobym ich w tym momencie uściskał!

Tuż przed lekcją pani Kasia podeszła do okna. Urwała połówkę listek paprotki i szepnęła:

– Strasznie masz sucho, biedulko.

Myślałem, że tylko ja usłyszałem jej słowa. Ledwo jednak zadzwonił dzwonek na przerwę, Marta powiedziała do Antka:

– Przynieś wodę. Podlejemy roślinki.

Bardzo chciałem im pomóc. Gdy Antek dźwigał ciężką konewkę, dmuchałem na nią od spodu, żeby wydawała się lżejsza. Po powrocie z przerwy pani Kasia zawołała:

– Ktoś podlał kwiatki! W naszej klasie działają jakieś dobre duszki!

Tego dnia po Martę i Antka przyszedł do szkoły tata Marty. Odprowadziłem ich wszystkich do domu. Trochę martwiłem się stłuczoną nogą Marty, niedawno przecież miała ją złamaną.

Na szczęście Antek zaproponował, że poniesie Marcie plecak. I tak dotarliśmy do bloku. A tam okazało się, że winda nie działa. Pod jej drzwiami stała bezradnie pani Kamińska, sąsiadka Antka. Wokół niej stały trzy duże siatki z zakupami.

– Może wniosę je pani na górę? – zaproponował tata Marty.

Odprowadzili panią Kamińską pod same drzwi jej mieszkania.

– Wpadnij do nas na chwilę – powiedział tata Marty do Antka. – Pomogę wam w odrabianiu lekcji.

Wleciałem za nimi do domu i patrzyłem przez chwilę, jak wspólnie pracują. W tym czasie mama Marty przygotowała dla wszystkich kakao i kanapki. Wtedy właśnie pomyślałem, że czas wracać. Chciałem się rozejrzeć, w jaki sposób i komu ja mógłbym pomóc. Może uda mi się wyciągnąć jakąś kawkę z komina albo wdmuchnąć leżący na ulicy papierek do kosza? Bo tego dnia nauczyłem się jednego. Jest wiele okazji do pomagania innym. Trzeba tylko uważnie się rozglądać!

- 1 Posłuchaj opowiadania i powiedz, co przydarzyło się Marcie na szkolnym korytarzu.
- 2 Co zrobili Marta i Antek w czasie przerwy?
- 3 Jak rozumiesz myśl duszka Kalasantego: **Jest wiele okazji do pomagania innym. Trzeba tylko uważnie się rozglądać?**
- 4 Podaj przykłady, jak ty możesz pomóc innym.
- 5 Wymyślcie wspólnie zestaw słów kojarzących się ze słowem **pomoc**.

Andrzej Marek Grabowski

Urodziny Polski

Dzieci przygotowują rekwizyty na szkolną uroczystość z okazji Narodowego Święta Niepodległości. Trzymają wielkie kwiaty z krepiny i balony – białe i czerwone. W tle cicha, wesoła muzyka.

DZIECKO 1

Wszystko prawie gotowe.
Zacniemy za chwilę!

DZIECKO 2

Spójrzcie – kwiaty są śliczne:
białe i czerwone.

DZIECKO 3

Flagi także przepiękne –
jak wielkie motyle!

DZIECKO 4

Nasz orzeł dumnie nosi złotą koronę.
*Na scenę wchodzi wycieczka turystów
obcokrajowców. Turyści mówią
z obcym akcentem.*

TURYSTA 1

Dzień dobry, drogie dzieci,
co wy tu robicie?

TURYSTA 2

Po co wam te balony, flagi oraz kwiaty?

TURYSTA 3

Czy nadszedł już karnawał?
W co się dziś bawicie?

TURYSTA 4

Widziałem przed szkołą
kolorowe plakaty!

DZIECKO 5

Dzisiaj obchodzimy
Święto Niepodległości.

DZIECKO 1

Nasza ojczyzna – Polska
– ma dziś urodziny!

DZIECKO 2

Jedenasty listopada to dzień radości!

DZIECKO 3

Dla całej naszej polskiej,
ogromnej rodziny!

DZIECKO 4

Oto jest godło Polski – biały,
piękny orzeł!

DZIECKO 5

To nasza polska flaga!
Jest biało-czerwona.

TURYSTA 1

Czy turysta z wami
także bawić się może?

DZIECKO 1

Pewnie! Świętujmy razem!
Przyłączcie się do nas!
*Muzyka – głośniej. Dzieci dają
turyantom flagi, kwiaty, baloniki.
Rusza taneczny pochód.*

DZIECKO 2

Hej, wesołą zabawę właśnie zaczynamy.
*Wchodzą dziadkowie, rodzice, małe dzieci.
Tata i dziadek wnoszą duże pudełko
opakowane w kolorowy ozdobny papier.*

MAMA

Wspaniale, że przyszliśmy
w odpowiedniej chwili.

TATA

*Rozwija papier.
Niezwykłą niespodziankę
dla was dzisiaj mamy!*

DZIECKO 3

Kochane mamusie
i tatusiowie mili!

DZIECKO 4

Co to takiego?
Tort?!

DZIECKO 5

*Próbuje palcem kremu.
Słodki!*

DZIECKO 1

Biało-czerwony!

DZIECKO 2

Jest tak wielki, że wystarczy
dla wszystkich gości.

MAMA

Przepyszny i specjalnie
dla was zrobiony!

WSZYSCY

Uczcijmy nim razem
Święto Niepodległości!
*Wszyscy robią kółko na scenie.
Stają twarzami do widzów.
Kłaniają się.*

Jak być siedmioletnim patriotą?

Patriota to człowiek, który szanuje swój kraj i robi wszystko, żeby się w nim żyło jak najlepiej, a w razie wojny walczy w jego obronie. Patriotą możesz być na co dzień, nie zawsze trzeba do tego wielkich czynów.

Jak to zrobić?

- Ucz się pilnie.
- Szanuj tradycję.
- Dbaj o przyrodę.
- Nie śmieć.
- Segreguj odpady.
- Niczego nie niszczy.
- Pracuj nad swoją polszczyzną.
- Nie używaj brzydkich wyrazów.
- Bądź życzliwy.
- Poznaj historię swojej miejscowości.
- Odwiedź najbliższe miejsce pamięci narodowej.
- Zapal znicz na grobie nieznanego żołnierza.
- Udekoruj swój dom biało-czerwoną flagą w narodowe święta.

Ewa Skarżyńska

Teatr

Gaśnie światło
bardzo
powoli.
Budzi
śpiące w kątach reflektory.

A kurtynę,
miękką jak aksamit
– niby grzywkę –
z oczu nam odgarnia
czyjaś ręka
cicha, niewidzialna.

I muzyka wokół nas zakwita,
choć
nie widać żadnego muzyka.

Światłem, gwarem
wypełnia się scena.
To początek
Wielkiego Patrzenia.

Lalki teatralne

Teatr lalkowy znają dzieci na całym świecie. Zamiast prawdziwych aktorów występują w nim różnego rodzaju lalki – od najprostszych zrobionych z rękawiczki do takich, których wykonanie wymaga dużo pracy i umiejętności.

Pacynka – lalka nakładana na dłoń jak rękawiczka. Jej głowa i ręce są poruszane za pomocą palców.

Marionetka – jest poruszana za pomocą nitek zawieszonych na drewnianym krzyżaku. Potrafi dokładnie naśladować ruchy człowieka: tańczy, robi przysiady i wyczynia akrobacje.

Jawajka – wprowadza się ją w ruch za pomocą drążka i dwóch drutów przymocowanych do jej rąk.

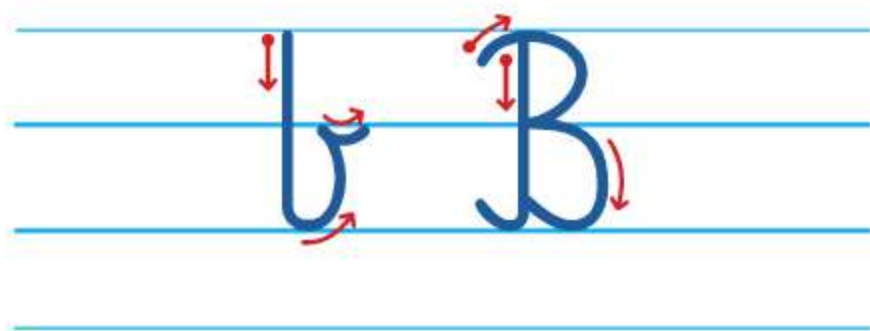
Kukiełka – jest ożywiana za pomocą sztywnego drążka. Wykonuje zamaszyste ruchy.

- 1 Posłuchaj wiersza i powiedz, o jakim miejscu opowiada.
- 2 Jaki teatr przedstawia ilustracja i kogo widać na scenie?
- 3 Czemu służą w teatrze światła i muzyka?
- 4 Wysłuchaj informacji o lalkach teatralnych i powiedz, jak się nazywają i jak działają.
- 5 Zaplanujcie i przygotujcie w klasie przedstawienie kukiełkowe. Kukiełki możecie wykonać z drewnianych łyżek.

b B

bajka

baj ka

b a j k a

bajka

Oto bajka.

A to? To kot.

Kot ma i .

Oto bajka.

Beata lubi bajki. Kot z bajki to jej ulubiony bohater. Jest bystry i sprytny. Ma białe futerko i wysokie buty. Beata ma takie same buty jak kot. To bajkowe buty!

Posłuchajcie! Kto to taki?
To jest kot nie byle jaki.
Chodzi dumny, napuszony
i kapelusz ma włożony.
A na łapach? Niemożliwe!
Tak – to buty są prawdziwe!

Kot w butach

(na podstawie baśni Charles'a Perrault – czytaj: szarla pero)

Dawno temu był sobie pewien pan. Podarował w spadku swoim synom młyn, osła i kota. Jeden syn dostał młyn, drugi osła, a ostatni kota. Ostatni syn był zasmucony, bo znał kocura i jego lenistwo. Sprytny kot był jednak wierny swojemu panu, a w zamian wyprosił worek i buty.

- 1 Obejrzyj historyjkę obrazkową i opowiedz baśń „Kot w butach”.
- 2 Jakimi cechami można określić Kota w Butach?
- 3 Ułóż pytania do ilustracji rozpoczynające się od słów: **kto?**, **co?**, **co robi?**

kostium

rekwizyt

maska

aktor

scena

plakat

- 4 Podaj przykłady bajek lub filmów, których bohaterami są koty. Którego kota lubisz najbardziej?
- 5 Wyjaśnijcie, co to jest fikcja. Podajcie przykłady zdarzeń fikcyjnych w baśni „Kot w butach”.

Gilbert Delahaye*, przełożyła Wanda Chotomska

Martynka bawi się w teatr

(fragment książki *Martynka. Najlepsze przygody*)

(...) – Co tu robić? W co się bawić, skoro nie można wyjść z domu? – zastanawia się Martynka. – Może zaprosić dzieci sąsiadów? (...)

Początkowo chłopcy bawili się w kowbojów i rajdowców, a dziewczynki w mamusie. Ale prędko znudziły im się te zabawy.

I wtedy zobaczyli kufer. (...) A w środku...

– Suknie! Kapelusze! Wachlarze! O, jest i korona! – Cały kufer wypełniony jest teatralnymi kostiumami i Martynka przypomina sobie, że ten kufer zostawiła u nich na przechowanie ciocia Aldona. A ciocia pracuje w teatrze.

– Może i my zabawimy się w teatr? (...)

– Będzie teatr jak się patrzy, a co zagra nasz teatrzyk? – podśpiewują Martynka i Ula. Obydwie już się ubrały w teatralne kostiumy, a teraz zastanawiają się, co zagrać.

– W tej sukni... – mówi Ula – ... wyglądasz jak królewna. Może wystawimy bajkę o Królewnie Śnieżce?

– Hm... – zastanawia się Martynka. – Chłopaków mamy za mało. U nas jest tylko czterech, a w tamtej bajce było przecież siedmiu krasnali. Może zagramy Śpiącą Królewnę?

I zagrali. Gdyby mieli grać krasnali, pewnie by się zbuntowali, a na Śpiącą Królewnę zgodzili się od razu, kiedy Martynka im wyjaśniła:

– Żadnych tekstów nie musicie się uczyć, bo tam się tylko śpi. Wystąpicie jako dworzanie i waszą rolą będzie spanie.

Przedstawienie było śliczne. Dworzanie spali i chrapali:

– Chrrr... Chrrr... Chrrr...

Dama dworu spała i przez sen mamrotała:

– Śpiąca Królewna śpi i książkę jej się śni... (...)

A Śpiąca Królewna też oczywiście spała i przez sen się tylko uśmiechała, bo wiedziała, że...

– Spoza chmur, spoza gór, spoza rzek, biały koń zaczął już wielki bieg. Pa-ta-taj, pa-ta-taj, pa-ta-ta – jedzie ktoś, pędzi ktoś, naprzód gna. Jeszcze skok, jeden skok, kroki dwa.

*czytaj: żilber dulaże

- Czy to ty, królu mój?
- Tak, to ja!

Król, a właściwie książę, był piękny jak z baśni i oczywiście, jak na księcia przystało, bardzo dobrze wychowany. Zdjął kapelusz, uklonił się.

– Puk, puk – zapukał do drzwi. – Puk, puk, puk, puk. – Ze sześć razy musiał pukać, zanim się całe towarzystwo obudziło. A jak się obudziło, to się zrobiło niesłychanie miło. I chociaż sto lat przespali, absolutnie na to nie wyglądali.

Książę ukoronował królową – włożył jej na głowę koronę i pojął ją za żonę, wkładając jej na rączkę obrączkę. (...)

Magia teatru

Teatr jest najważniejszą rzeczą na świecie, gdyż tam pokazuje się ludziom, jakimi mogliby być, jakimi pragnęliby być, choć nie mają na to odwagi, i jakimi są.

Tove Jansson (czytaj: tuwe jonson) *Lato Muminków*,
przełożyła Irena Szuch-Wyszomirska

Spektakle teatralne dla dzieci są różnorodne.

Pantomima – rodzaj teatru, w którym aktor nie mówi, tylko odgrywa rolę, używając ruchu, mowy ciała, min i gestów.

Balet – tancerze przekazują treść przedstawienia bez używania słów, wyłącznie za pomocą tańca.

Musical (czytaj: mjuzikal) – to widowisko łączące muzykę, śpiew, taniec i dialogi.

W TEATRZE

1

Do teatru ubierz się odświętnie.

2

Zajmij właściwe miejsce.

3

Przed spektaklem wyłącz telefon komórkowy.

5

Nie rozmawiaj podczas przedstawienia.

4

Nie jedz w czasie spektaklu.

6

Nie wstawaj z miejsca w czasie spektaklu.

Dobre rady

7

Podziękuj aktorom za ich występ brawami.

- 1 Przyjrzyj się ilustracji i opowiedz, jak się bawią dzieci na śniegu.
- 2 Do której grupy dzieci na ilustracji chcesz dołączyć? Dlaczego?
- 3 Wysłuchaj wiersza i powiedz, co robi rodzina. Narysuj na kartce obrazek zgodnie z treścią wiersza.

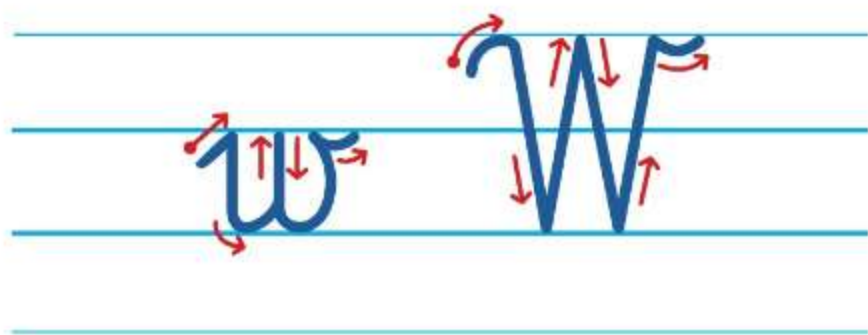
Marcin Przewoźniak

Zabawy na śniegu

Jest zima biała i od rana
lepi cały dom bałwana.
Lepi go tata, lepi mama,
lepi siostra, lepi brat.
Ale brat nam w zaspy wpadł.
Stara wrona robi: „Kra”,
bałwan nos z patyka ma.
Jedno oko ma z guzika,
z drugim wrona w dal umyka.
Okno było z winogrona
i obiadek miała wrona.

- 4 Jak ulepić bałwana? Powiedz, co należy przygotować i co po kolei robić.
- 5 Zastanówcie się w klasie i ustalcie zasady bezpiecznego zachowania w czasie zabaw na śniegu.

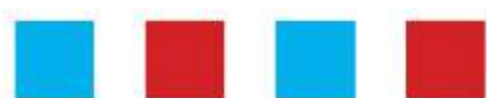
w W

woda

wo da

w o d a

woda

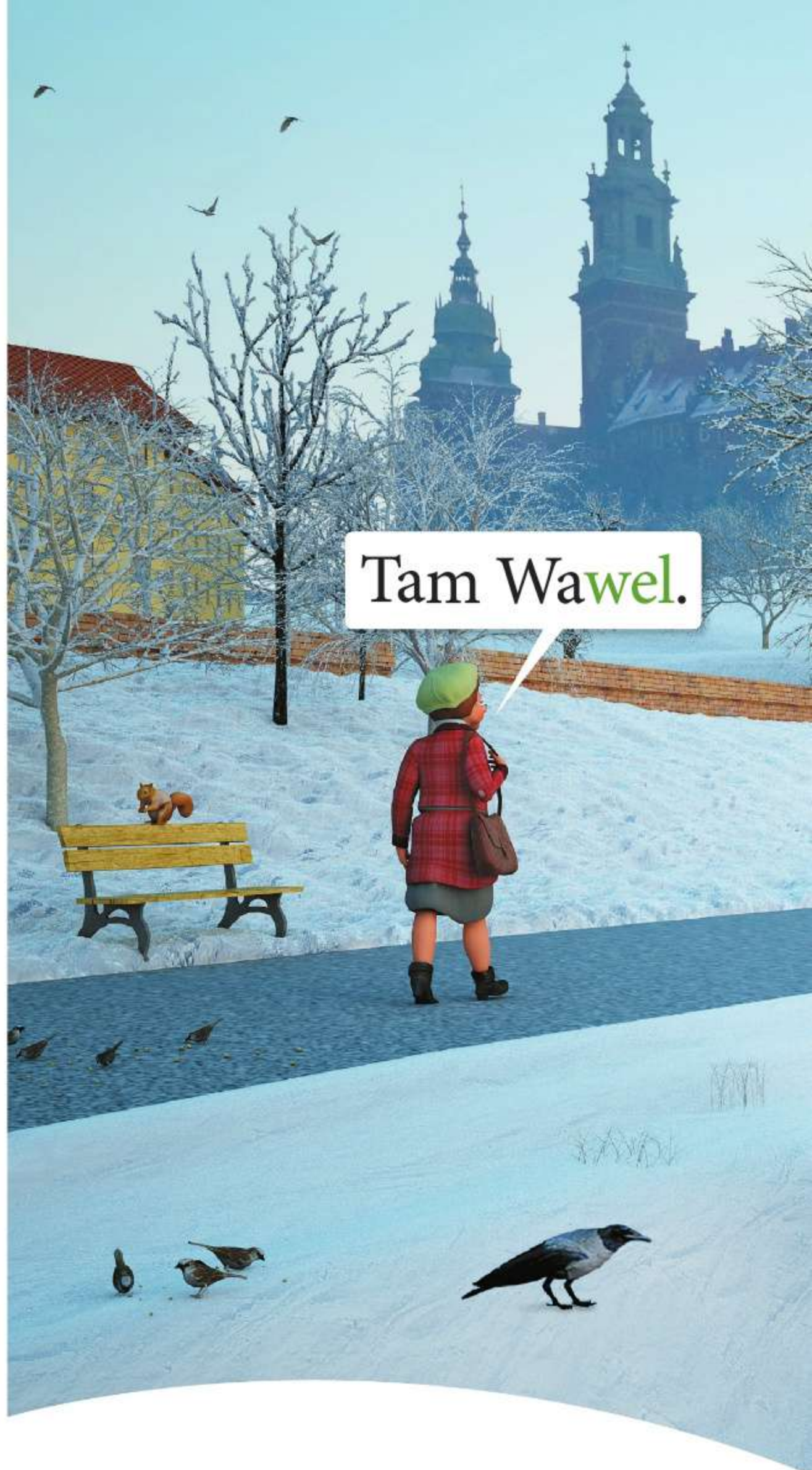
To Wojtek. A obok tata.

To woda i ptaki.

A tam dalej Wawel.

– Tato, jaka wielka woda!

Jaka wielka woda!

Wawel stoi na wysokiej
skarpie. Opływa go Wisła.

– Ale wielka kra! – woła
zdumiony Wojtek.

– Kra to tafla lodu.

– O, a tam fruwa wrona –
dodaje Wojtek.

– Kra! Kra! Kra!

Woda to cenny skarb. Bez niej nie mógłby żyć człowiek i nie mogłaby istnieć cała przyroda. Potrzebna jest w domu do picia i mycia. Używamy jej do sprzątania, prania, zmywania oraz przygotowywania posiłków. Woda do picia jest bardzo zdrowa. Warto popijać wodę nawet wtedy, gdy nie jesteśmy spragnieni. W domu i w szkole reklamuj wodę!

Zimą niełatwo żyje się zwierzętom. Dokucza im zimno i brakuje pożywienia. Aby przetrwać trudny czas, niektóre zwierzęta zapadają w sen. W jaskiniach lub w dziuplach, zawieszone ciasno jeden przy drugim, śpią nietoperze. Borsuk drzemie w głębokiej norze wyścielonej mchem. Śpi też jeź zwinięty w kulkę pod stertą liści. Drobne zwierzęta spędzają zimę zagrzebane pod ziemią, ukryte w szczelinach i norkach.

- 1 Przyjrzyj się ilustracji i wysłuchaj tekstów. Powiedz, które zwierzęta zasypiają na zimę i gdzie mają zimowe kryjówki.
- 2 Wymień zwierzęta, które nie zapadają w sen zimowy. Jak sobie radzą zimą? Czym mogą się żywić?

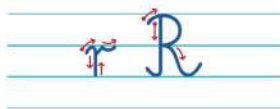

Jak radzą sobie zwierzęta, które nie zasypiają na zimę? Wiele z nich korzysta z zapasów zgromadzonych jesienią. Wiewiórka trzyma w dziupli orzechy. Bobry przechowują pod lodem gałęzie wierzby i topoli. Mysz w podziemnej norce żywi się nasionami zebranych w lecie. Sójka szuka pod śniegiem zakopanych wcześniej żołądź. Jelenie i sarny nie gromadzą zapasów. Wyszukują rośliny nieprzykryte śniegiem, obgryzają korę i gałązki drzew.

- 3 Jakie zwierzęta możesz spotkać na zimowym spacerze w lesie?
- 4 Na podstawie tekstów ułóżcie w parach dwie zagadki o zwierzętach. Zadajcie je wybranej parze w klasie.
- 5 Dowiedz się, które zwierzęta żywią się żołądźmi.

r R

rower

ro wer

r o w e r

rower

To Bar**ba**ra.

Bar**ba**ra ma row**e**r.

A tam Ra**de**k.

Ra**de**k ma rol**ki**.

Bar**ba**ra ma row**e**r.

Kra, kra, kra!

Jest zimno, ale Barbara lubi takie wyprawy rowerowe. Radek ma rolki. Jego mama dawno temu miała wrotki zakładane na buty. Radek obserwuje staw i pyta:
– Co jest pod lodem?
– To ryby. Teraz ryba pływa blisko dna – odpowiada mama.

A colorful illustration of a winter scene. In the foreground, a mother in a yellow coat and blue hat stands next to her child in a blue jacket and red boots. They are looking at a frozen pond. The pond has a small bridge over it, and the buildings in the background are reflected in the water. A speech bubble from the child says "O, tam rower!". Another speech bubble from the mother says "Mamo, co jest pod lodem?". The ground is covered in snow, and there are some birds flying in the sky.

O, tam rower!

Mamo, co jest pod lodem?

Rower to popularny dwukołowy pojazd. Znane są na przykład rowery: miejskie, górskie, trekkingowe i tandemy. Wśród małych dzieci popularne są rowerki biegowe. Służą do nauki jazdy. Nie mają pedałów i hamulców. Można wprawiać je w ruch, jeśli odepchnie się nogami od ziemi. Aby się zatrzymać, należy hamować stopami.

O rybaku i złotej rybce

(na podstawie baśni Jarosława Mikołajewskiego)

Byli sobie stary rybak i stara baba. Mieli wiekowy dom nad stawem. Rybak łowił ryby, a stara kobieta pracowała w domu i robiła nitki z wełny.

Trudny był byt tej pary. Pewnego razu rybak podreptał w kierunku wody. Złowił tylko piasek, a za drugim razem była to raptem trawa. Głodny i zrezygnowany zaufał losowi ostatni raz i... sukces! Była tylko jedna rybka. Ale jaka! Złota!

- 1 Obejrzyj komiks i wysłuchaj wypowiedzi bohaterów. Powiedz, czego żądała żona rybaka. Czy dary złotej rybki przyniosły kobiecie szczęście?
- 2 Co dla rybaka i jego żony okazało się największym skarbem?
- 3 Jaka nauka płynie z baśni „O rybaku i złotej rybce”?

Mroźna zima to trudny czas dla zwierząt. Gdy świat pokrywa gruba warstwa śnieżnego puchu, niełatwo jest znaleźć pożywienie. Dlatego leśnik dokarmia zwierzęta. Dla saren i jeleni układa siano w paśniku. W lizawce pozostawia bryłę soli do lizania. Na oczyszczoną ze śniegu ziemię wysypuje żołędzie, kasztany oraz warzywa i ziarna. Posilą się tu dziki, zające, bażanty i rozmaite drobne zwierzęta leśne. Leśna uczta gotowa. Głodne zwierzęta tylko czekają na odjazd leśnika, aby ostrożnie wychylić się z ukrycia i rozpocząć ucztowanie.

lizawka

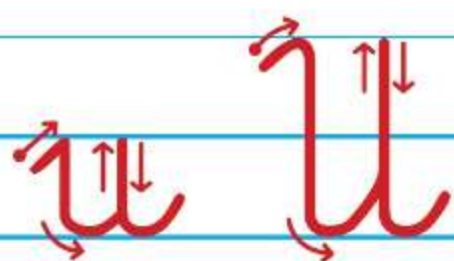
paśnik

leśnik

pokarm

- 1 Na podstawie ilustracji i tekstu powiedz, czym zajmuje się leśnik.
- 2 Jakim zwierzętom leśnik przygotował smakołyki?
- 3 Wymyślcie kilka pytań, które można by zadać na spotkaniu z leśnikiem.

u U

ul

ul

u l

ul

Tu ul, a obok Ula.

A tam wujek Jurek.

– Ojej! Tu ul i tam ule!

– Mam wiele uli.

Tu ul, a obok Ula.

Wujku, ile tu uli!

Jest lodowato.

Z ust Uli wylatuje para.

Ula ma wysokie buty.

Jej kurtka ma kaptur.

– Wujku, a jak jest w ulu?

Ulu, do domu!

Tak, mam wiele uli.
I tu, i tam dalej.

W ulu przygotowania do zimy zaczynają się już wiosną. Pszczoły gromadzą nektar, który przerabiają na miód. Przed zimą wypędzają z uli trutnie. Same nie zapadają w sen zimowy. Niektóre skupiają się blisko siebie. Zimowanie pszczół trwa od listopada do marca.

Jak to było z Mikołajem?

W pewnym mieście, przed wiekami,
Jak historia ta podaje,
Mieszkał razem z rodzicami
Chłopiec zwany Mikołajem.

Choć nie zaznał biedy w domu,
Widział, komu źle się wiedzie,
I pomagał po kryjomu
Wszystkim, którzy żyli w biedzie.

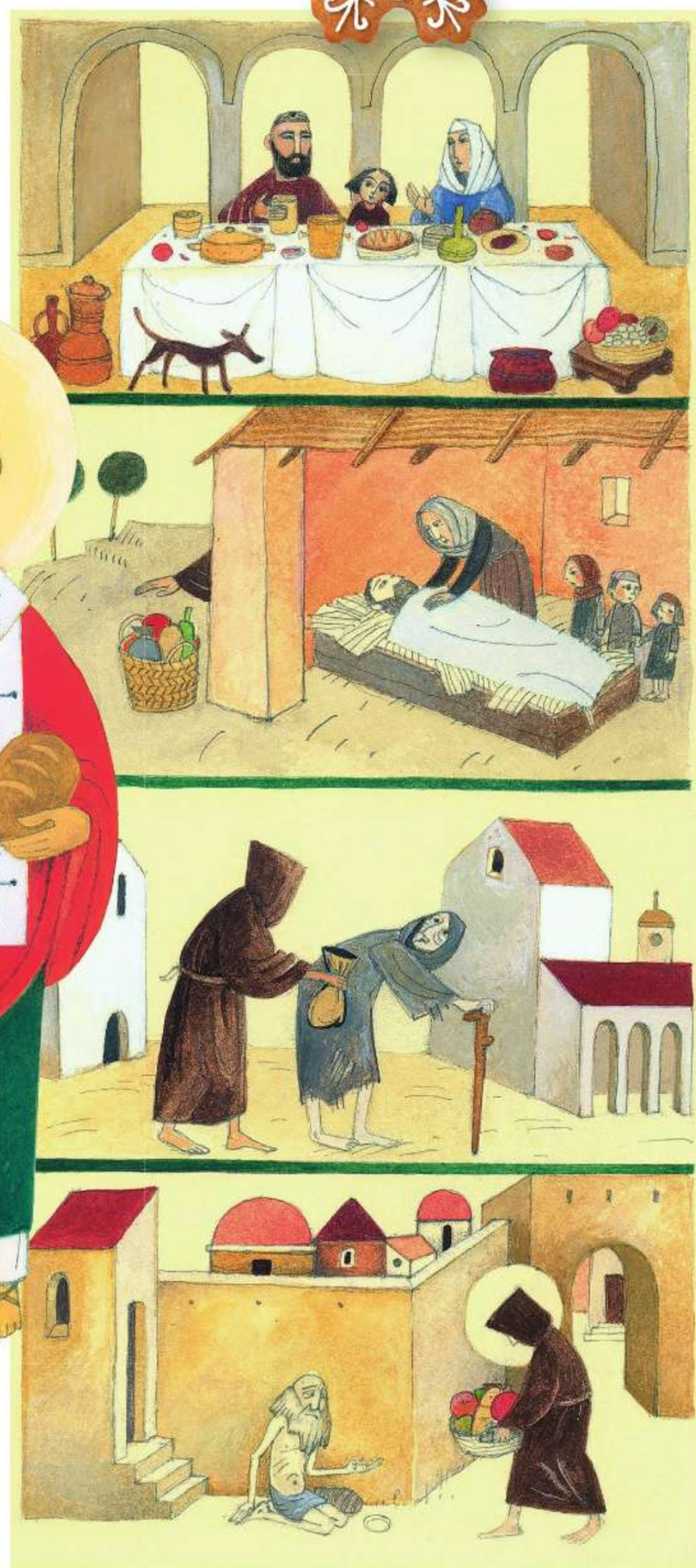
Dary nosił im w potrzebie
Pod osłoną ciemnej nocy
I, nie pragnąc nic dla siebie,
Czerpał radość z tej pomocy.

Długo swe uczynki skrywał,
Pewny, że go nikt nie śledzi,
Wreszcie kiedyś, jak to bywa,
Rozpoznali go sąsiedzi.

Wielką sławę zyskał w mieście,
Która niosła go wciąż wyżej,
Aż biskupem został wreszcie,
W starożytnej, pięknej Mirze.

Choć to było przed wiekami,
Każdy o nim dziś pamięta,
Bo raz w roku wciąż jest z nami,
Gdy darami czcimy Święta.

Różnie o tym mówią baśnie
Pochodzące z wielu krajów,
Lecz to jest opowieść właśnie
O prawdziwym Mikołaju.

Święty Mikołaju, czekamy!

Dzieci na całym świecie oczekują na przybycie Świętego Mikołaja. W **Islandii** stawiają buty na parapecie okna. Jeśli były grzeczne, mogą liczyć na upominek. Łobuziaki znajdą w bucie ziemniak.

Islandia

W **Anglii** każde dziecko wiesza obok łóżka wielką skarpetę na prezenty.

W **Irlandii** trzeba pamiętać o położeniu przy drzwiach pęczka marchewek dla reniferów.

Belgijskie dzieci są odwiedzane przez Świętego Mikołaja dwukrotnie. Najpierw 4 grudnia sprawdza on zachowanie dzieci, a 6 grudnia przybywa z prezentami za dobre sprawowanie lub z różgami – za złe. W **Szwecji** pod koniec kolacji wigilijnej przychodzi do dzieci krasnal Jul Tomte. Wkłada podarki do skarpet i doczepia do nich karteczki z zagadkami. We **Włoszech** dzieci dostają prezenty dopiero 6 stycznia w Święto Trzech Króli. Czarownica Befana lata na miotle i niepostrzeżenie podrzuca paczki przez komin.

Tym niegrzecznym podkłada węgielki – czarne cukierki. Co kraj, to obyczaj!

Irlandia

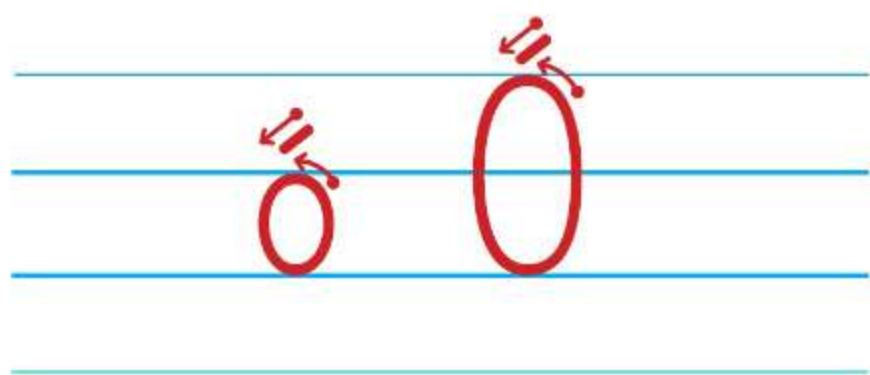
Szwecja

Włochy

- 1 Wysłuchaj wiersza i opowiedz, co Mikołaj robił w dzieciństwie, kim został, gdy dorósł, i dlaczego nadal o nim pamiętamy.
- 2 Przyjrzyj się uważnie rysunkom i powiedz, komu pomagał Mikołaj.
- 3 Jak rozumiesz słowa: **czерpał radość z tej pomocy?**
- 4 Posłuchaj informacji o obdarowywaniu prezentami w różnych krajach. Który ze zwyczajów najbardziej cię zaskoczył?
- 5 Opowiedz o mikołajkach obchodzonych w twoim domu.

ó Ó

wór

wór

w ó r

wór

To biurko. A tam wór.

W worku kartki.

To kolorowe kartki.

A tam wór.

Marek ma ołówek.

Zapisuje na kartce:

„Mikołaju, podaruj mi wór
klocków”. A Marta zapisuje:

„Podaruj mi słój cukierków”.

Na kartce Moniki jest
wiewiórka, bo Monika lubi
wyprawy do lasu.

Mikołaj to taki święty, który zawsze jest uśmiechnięty. Stosy listów od dzieci otrzymuje, a potem wór prezentów szykuje. A w nim zabawki: misie i lalki, klocki kolorowe, roboty, pajace i pojazdy drogowe.

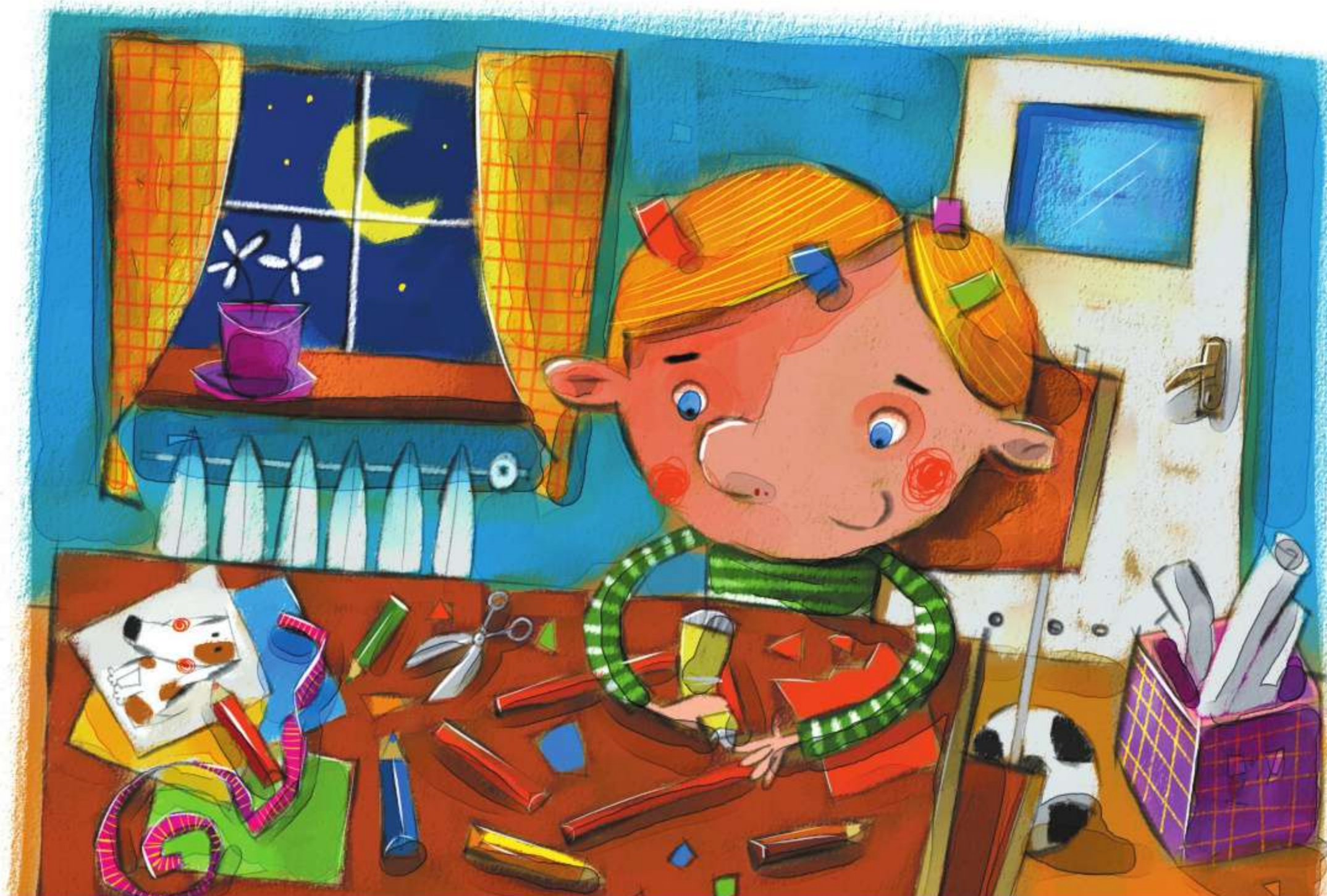
Niespodzianki

Lubicie niespodzianki? Ja kiedyś myślałem, że nie bardzo lubię. Wszystko przez kuzyna Karola, który zaczął się na mnie za rogiem, a potem wyskakiwał nagle i krzyczał:

– Niespodzianka!

Nie, żebym się bał... Ale ile razy można się cieszyć z niespodziewanego kuzyna? Dziś chcę wam jednak opowiedzieć o innym rodzaju niespodzianek...

Jakiś czas przed Bożym Narodzeniem Antek i Marta zrobili się bardzo tajemniczy. Wracali ze szkoły razem, jak zawsze, ale potem rozstawali się i szli do siebie. Tam zamykali się w swoich pokojach, a rodzinie mówili, żeby im nie przeszkadzać. Co oni takiego robią? – zastanawiałem się. Wleciałem do pokoju Antka. Zobaczyłem, że Antek siedzi przy biurku, otoczony kartonami, papierami kolorowymi i kredkami. Wycinał coś i kleił z takim zapalem, że aż mu się kawałek papieru przykleił do włosów. Patrzyłem przez jakiś czas, jak pracuje, i nagle zrozumiałem, co robi. Ramkę do obrazka! Gdy była gotowa, włożył do środka rysunek z pieskiem, zapakował całość w ładny papier, a na wierzchu napisał: Marta. Ojej! To był prezent niespodzianka!

Dopiero teraz zauważyłem, że koło biurka leżą inne paczki. Na jednej z nich zobaczyłem napis: Mama. Przyjrzałem się uważnie Antkowi. Wyglądał na bardzo zadowolonego. Uśmiechał się i nucił przy pracy.

– Ciekawe, co w tym czasie robi Marta? – pomyślałem.

Przefrunąłem do jej mieszkania i... chyba domyślacie się, co robiła? Też prezenty! Właśnie sklejała dla Antka pudełko na skarby. Krążyłem przez chwilę po pokoju Marty. Pomyślałem, że fajnie jest dostawać takie prezenty niespodzianki, ale jeszcze fajniej jest robić je dla innych. Najlepiej, żeby to było coś miłego. Od razu przypomniał mi się kuzyn Karol. Postanowiłem, że w tym roku przygotuję dla niego jakąś naprawdę piękną niespodziankę z okazji świąt Bożego Narodzenia!

- 1 Posłuchaj opowiadania i powiedz, dlaczego Kalasanty nie lubił kiedyś niespodzianek.
- 2 Co przygotował Antek dla Marty, a co robiła Marta dla Antka? Co postanowił zrobić Kalasanty?
- 3 Który fragment tego opowiadania wydaje ci się najważniejszy? Uzasadnij swoją wypowiedź.
- 4 Wymyśl, jaką niespodziankę możesz wykonać własnoręcznie dla swoich najbliższych na Boże Narodzenie.
- 5 Wyjaśnijcie, dlaczego prezenty wykonane samodzielnie są szczególnie miłe.

- 1 Przyjrzyj się ilustracji. Podaj nazwy członków rodziny zebranych przy wigilijnym stole.
- 2 Jak myślisz, co czują osoby przedstawione na rysunku?
- 3 Powiedz, co przedstawiają obrazki pokazane z boku strony. Odszukaj je na dużej ilustracji.

Pytamy

Kiedy ta gwiazdka?

Tak wysoko?

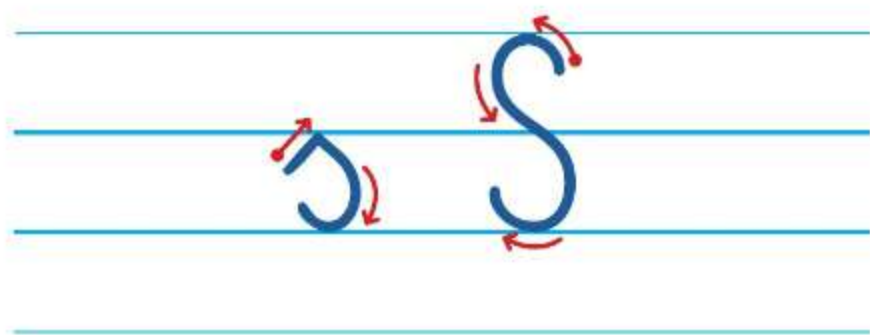
Co jest na stole?

Kiedy prezenty?

- 4 Opowiedz o kolacji wigilijnej w swojej rodzinie.
- 5 Porozmawiajcie w klasie o podobieństwach i różnicach w zwyczajach wigilijnych waszych rodzin.
- 6 Ułóżcie pytania, które mogą zadać osoby z ilustracji.

s S

sopel

so pel

s o p e l
■ ■ ■ ■ ■

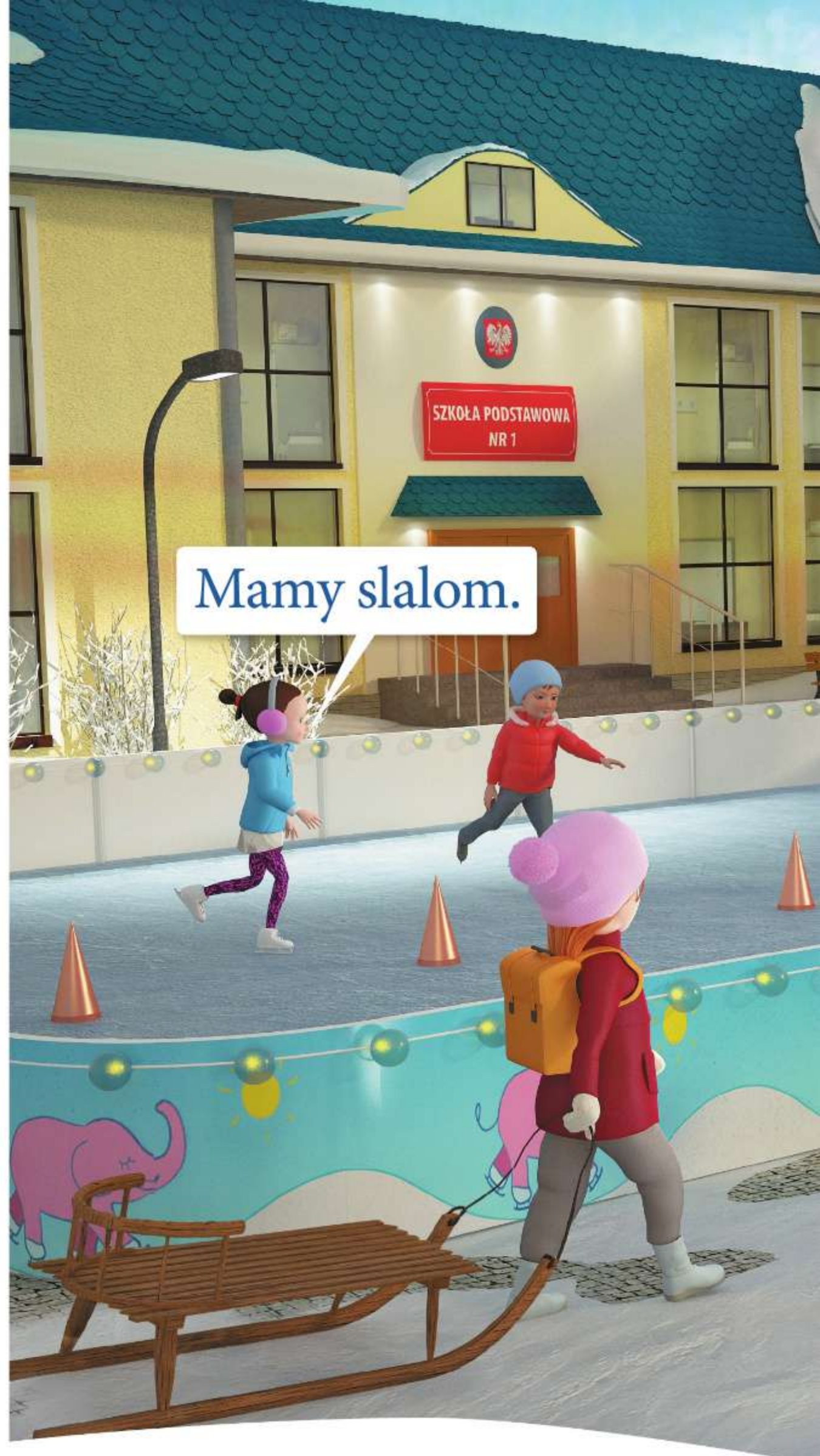
sopel

To sopel.

– Ale jest wielki! –
mówi Sara.

– Sopel to lód. A lód
to woda – dodaje Oskar.

Sopel to lód.

Obok parku jest lodowisko.
Na lodowisku Sylwia
goni Stefana. A tam stoi
Sebastian. Ma na sobie
gruby sweter. Zaraz ustawi
słupki.

– Stefan, mamy slalom!
Startuj!

Ustawiam słupki.

To sopel.

Sopel to lód.

Gdy słońce grzeje i jest lekki mróz, to śnieg lub lód na dachu się topią. Powstaje woda, która powoli spływa i spada kroplami na ziemię. Te spływające krople częściowo zamarzają. Sople lodu, choć wyglądają pięknie, mogą być niebezpieczne. Lodowa bryła spadająca z dużej wysokości stanowi zagrożenie.

Zimowa pogoda

lód

sople

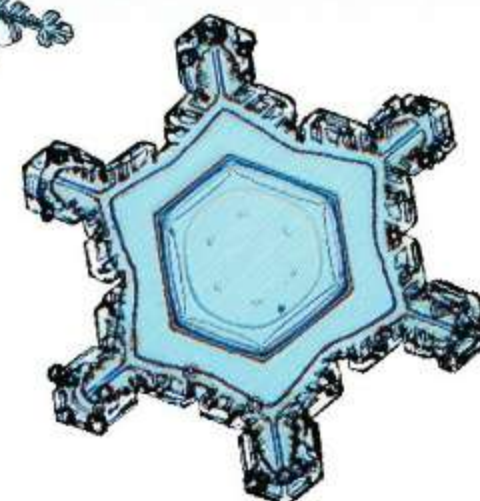
kra

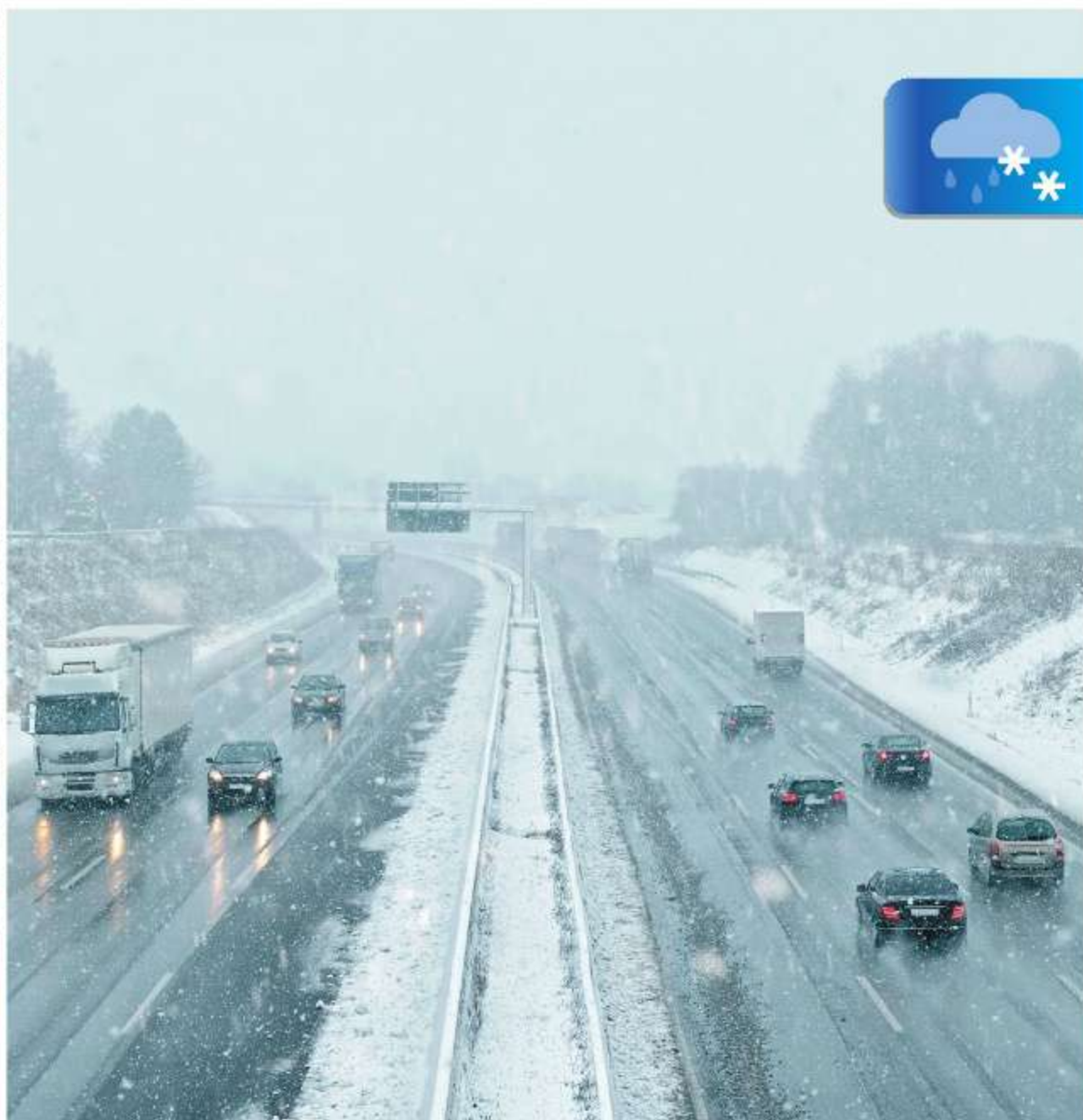
szron

śnieg

Wraz z zimą przychodzą chłody i mrozy. Pada śnieg. Świat okrywa się śnieżną kołderką. Mróz skuwa lodem stawy i jeziora, a krople wody zamarzają w lodowe sople. Gdy słońce wyjrzy zza chmur, śnieg skrzy się w jego blasku. Czasem wiatr przynosi śnieżną zawieję. Bywa i tak, że z nieba zamiast śniegu spada deszcz i zmywa zimową biel. Zima nie da się jednak łatwo przegonić. Znowu powrócą śnieg i mróz.

- 1 Przyjrzyj się zdjęciom i powiedz, jaką pogodę przedstawiają.
- 2 Wyjaśnij symbole zamieszczone na mapie i w górnych rogach zdjęć.
- 3 Wysłuchaj tekstu o zimowej pogodzie. Powtórz słowa, których wymówienie może sprawić trudność.
- 4 Jaką pogodę w zimie lubisz najbardziej?
- 5 Wybierzcie się na zimowy spacer. Podzielcie się zadaniami i obserwujcie zmiany w przyrodzie.

Wyjątkowe święta

Mama powiedziała, że te święta Bożego Narodzenia będą wyjątkowe, bo spędzimy je razem u cioci Kasi, która jest siostrą taty. Urodziła właśnie małego dzidziusia i wszyscy mamy do niej jechać, żeby go zobaczyć.

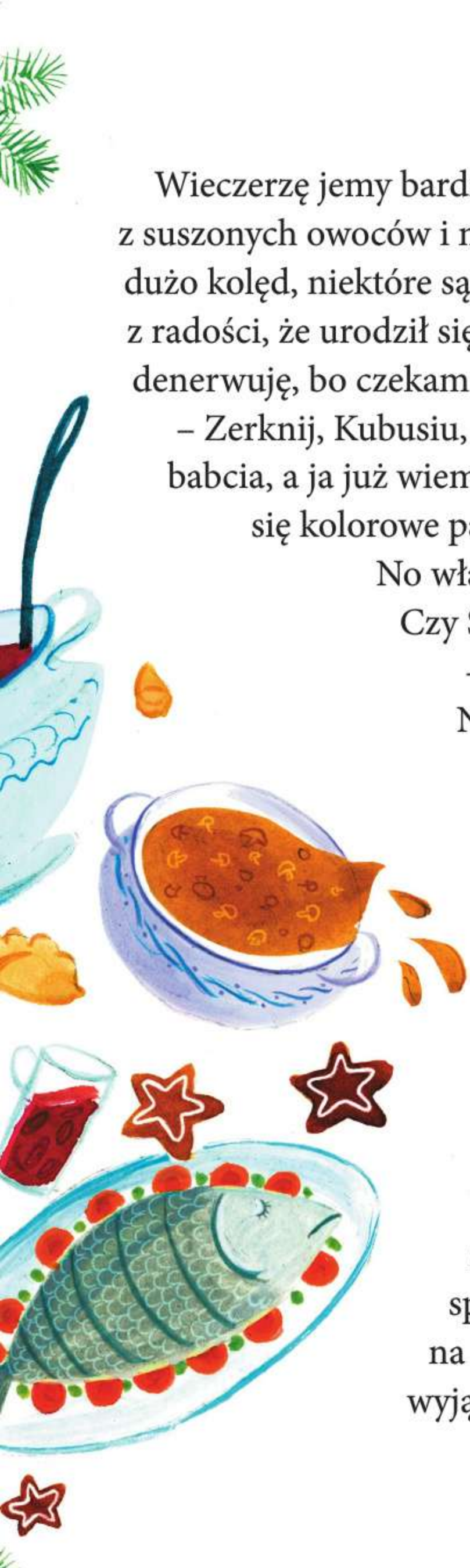
Prawdę mówiąc, nie wiedziałem, co powiedzieć... Pewnie każdy skakałby z radości na wiadomość o wyjeździe i oglądaniu nowego dzidziusia. Tylko, że ja... Ja nie wiem, czy lubię małe dzieci. Są takie czerwone, dziwnie pomarszczone i ciągle płaczą. Poza tym wolę nasze domowe Boże Narodzenie – okna mojego pokoju pokryte szronem, czapy śniegu na choince w ogrodzie i zapach wszystkich potraw, które przygotowuje mama. Co roku jest u nas barszcz z uszkami, które ja pomagam mamie lepić. Trzeba przyznać, że jest z tym sporo pracy...

Raz już byliśmy na Wigilii u cioci Kasi. Zdziwiłem się strasznie, bo u niej nie było barszczu, tylko zupa grzybowa! Niezbyt mi smakowała, więc zapytałem, czy mógłbym dostać barszcz, a tata wtedy powiedział, że nie wszyscy jedzą w święta to samo co my. Niektórzy mają zupę grzybową, inni migdałową, a jeszcze inni rybną, którą gotuje się na karpich głowach. Brrr!

– Całe szczęście, że u nas jest barszcz – powiedziałem wtedy, a ciocia Kasia chyba trochę się na mnie pogniewała, bo spojrzała jakoś tak dziwnie.

Na naszą Wigilię mama przygotowuje zawsze te same potrawy, wszystkie postne, bo tak nakazuje tradycja. Tata przynosi choinkę, ustawia ją w pokoju, zakłada lampki, a potem my z mamą wieszamy bombki i różne ozdoby. Na stole ustawiamy jedno dodatkowe nakrycie „dla niespodziewanego gościa”. Co roku czekam, że przyjdzie do nas ten gość, ale jeszcze nigdy nie dotarł. Za to zawsze przyjeżdżają dziadkowie. Babcia przywozi pierogi z kapustą i grzybami, a tata nakłada sobie ich całą górę i mówi, że mógłby już nic więcej nie jeść. Ale najpierw, przed wieczerzą, dzielimy się opłatkiem. Bardzo lubię jego smak i zawsze staram się ułamać jak największy kawałek. Lubię też patrzeć, jak mama podczas życzeń przytula się do taty, a dziadek całuje babcię w rękę.

Wieczерę jemy bardzo długo. Oprócz barszczu i pierogów są jeszcze ryby, kompot z suszonych owoców i mnóstwo ciast. Potem śpiewamy kolędy. Dziadek zna bardzo dużo kolęd, niektóre są smutne, a inne śmieszne, jak na przykład ta o gołąbku, który z radości, że urodził się Jezus, „gruchnął basem”. Śpiewamy i śpiewamy, a ja się trochę denerwuję, bo czekam na prezenty...

– Zerknij, Kubusiu, przez okno, czy nie widać gdzieś sań Świętego Mikołaja – mówi babcia, a ja już wiem, że jak tylko odwrócę się do okna, to pod choinką zaraz pojawią się kolorowe paczki.

No właśnie. I co będzie z prezentami, jak pojadę do cioci Kasi?

Czy Święty Mikołaj będzie wiedział, gdzie mnie znaleźć?

– Kubusiu – mama przerwała mi myślenie. – W święta Bożego Narodzenia ludzie otwierają swoje domy i serca dla innych. Ciocia Kasia zaprosiła nas do siebie i bardzo się cieszy na nasz przyjazd. Obiecała nawet, że specjalnie dla ciebie ugotuje barszcz...

– Naprawdę?

– A my przywieziemy uszka, które zrobimy razem tu, w domu.

– O!

– No i Święty Mikołaj został już zawiadomiony, że ma prezenty dla ciebie dostarczyć w tym roku do domu cioci Kasi – dodał tata i puścił do mnie oko.

Spojrzałem na moich rodziców i jakoś tak ciepło mi się zrobiło w środku. W sumie, jakie to ma znaczenie, gdzie się spędza święta? Ważne, że blisko są ci, których kocham najbardziej na świecie. Wtedy każde święta i w każdym miejscu są naprawdę wyjątkowe!

- 1 Posłuchaj opowiadania i powiedz, dokąd wybiera się rodzina Kuby na Wigilię. Czym martwi się Kuba?
- 2 Jak wygląda Wigilia w domu Kuby? Jakie wigilijne potrawy pojawiają się na stole?
- 3 Do jakiego wniosku doszedł Kubuś w sprawie świąt u cioci?
- 4 Który fragment tekstu jest według ciebie najważniejszy? Uzasadnij swój wybór.
- 5 Porównaj zwyczaje wigilijne opisane w opowiadaniu ze zwyczajami swojej rodziny.

Hej! Kolęda, kolęda!

Z betlejemską gwiazdą

Kolęda kojarzy nam się z pieśnią, którą śpiewamy przy choince. Ale to słowo ma też inne znaczenie. Dawno temu kolędą nazywano drobne upominki, które z okazji Bożego Narodzenia bogaci ludzie rozdawali ubogim. Stąd wziął się zwyczaj chodzenia po kolędzie. Grupa przebranych kolędników odwiedzała domy. Śpiewali i odgrywali scenki. Za swe występy dostawali drobne upominki i smakołyki.

„My też, pastuszkowie, nie tylko królowie...”

Pastorałkami nazywano w dawnej Polsce wesołe, humorystyczne piosenki ludowe, w których tematykę związaną z Bożym Narodzeniem łączono ze sprawami życia codziennego. Piosenki te przekazywano sobie ustnie.

Jasło znaczy żłóbek

Jasełka to przedstawienie o Bożym Narodzeniu. Powstało ponad tysiąc lat po narodzeniu Chrystusa. Pomysłodawcą tego przedstawienia był zakonnik, Święty Franciszek z Asyżu. Jego widowiska o Bożym Narodzeniu szybko stały się popularne i znalazły naśladowców. W Polsce przedstawieniu nadano nazwę jasło, co w języku staropolskim oznaczało żłóbek, gdyż cała akcja skupiała się w stajence wokół żłóbka.

Pastorałka

(fragment)

Dobrze być kolędnikiem, lecz tylko turoń^{*},
Kozuch plecy mu grzeje, gwiazda nad łbem płonie.

Dobrze być kolędnikiem, ale tylko Królem,
Ma koronę z pozłotki^{**}, ojcowską koszulę.

Dobrze być kolędnikiem, lecz tylko Aniołem,
Dźwigać skrzydła puchate, z drutu aureolę.

Dobrze być kolędnikiem, lecz tylko kukiełką,
Mróz zaskwierczy – dać susa w stajenne ciepełko.
(...)

* turoń – kolędnik przebrany za rogate zwierzę

** pozłotko – cienka, miękka blaszka przypominająca złoto

- 1 Posłuchaj informacji i wyjaśnij własnymi słowami, co to są: **kolęda**, **pastorałka** i **jasełka**.
- 2 Wysłuchaj wiersza i wymień opisanych w nim kolędników. Jak wygląda każdy z nich?
- 3 Nadaj tytuł ilustracji. Za kogo przebrały się dzieci?
- 4 Zorganizujcie w klasie wspólne śpiewanie kolęd. Możecie się przebrać za kolędników.

Zdrowia,
i radości

Życzymy Wam
szczęśliwego Nowego Roku!
Wszystkiego najlepszego!
Spełnienia marzeń!

Wiwat!

Pa, pa, Stary Roku!

- 1 Przyjrzyj się ilustracji i opowiedz, co przedstawia.
- 2 W jaki sposób ty i twoi najbliżsi spędzacie sylwestrowy wieczór?
- 3 Czego można życzyć z okazji Nowego Roku?

szczęścia
w Nowym Roku!

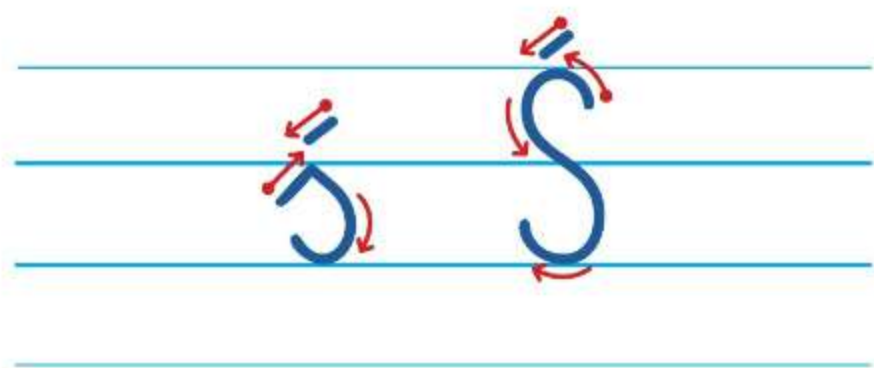
Witaj, Nowy Roku!

Do siego roku!

- 4 Jak myślisz, dlaczego ludzie lubią świętować Nowy Rok wspólnie z innymi, na przykład na rynku miasta?
- 5 Złóżcie sobie nawzajem życzenia noworoczne.

ś Ś

śruba

śru ba

ś r u b a

śruba

To śruba. A tam kubek.

W środku kubka

Kaśka ma śrubki.

Stuk-puk, stuk-puk!

Ale melodia!

To śruba.

Śro-da wo-da,
śro-dek mio-dek.

Staś zrobił instrument
ze śrub i metalowego
pojemnika. Ten instrument
naśladuje odgłosy z fabryki.

– Coś ty zrobił? – woła
Maryśka. – Zamiast gry
jest hałas!

– Akurat! To świetna muzyka!

– Ten instrument to jak
marakasy – mówi Zośka.

Instrumenty ze śrub i metalowych części gotowe. Teraz jedziemy do śródmieścia. Tam w ośrodku kultury damy świetny koncert. A po południu w szkolnej świetlicy będziemy grać i śpiewać dla naszych gości. Będą to nasi rówieśnicy z sąsiedniej szkoły. Po koncercie czeka nas wspólna zabawa.

Dźwięki

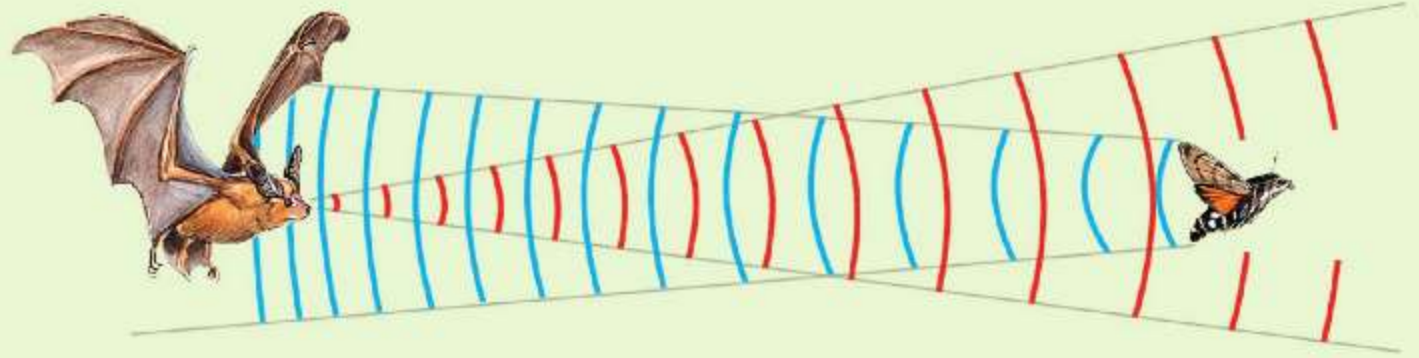
Świat wypełniają rozmaite odgłosy. Słyszymy ciche szmery, mowę, muzykę i hałasy o różnym nasileniu. Niektóre dźwięki są przyjemne, a inne sprawiają nam przykrość.

- 1 Wysłuchaj tekstu i powiedz, jak powstaje dźwięk i jakie mogą być jego rodzaje.
- 2 Jakie dźwięki wydają ludzie, zwierzęta, przedmioty i zjawiska przedstawione na zdjęciach?
- 3 Które dźwięki są przyjemne dla ucha, a które – nieprzyjemne?

Dźwięki powstają wtedy, gdy coś drga, czyli porusza się szybko tam i z powrotem, tak jak szarpnięta struna gitary. Gdy drgania są bardzo szybkie, powstaje wysoki dźwięk. Jeśli przedmiot drga wolniej, dźwięk jest niski. Aby dotrzeć do naszych uszu, dźwięki wędrują przez powietrze jako niewidzialne fale.

Istnieją dźwięki, których nie jesteśmy w stanie usłyszeć. Są zbyt wysokie lub zbyt niskie dla ucha człowieka. Słyszą je niektóre zwierzęta. Bardzo niskie dźwięki służą słoniom do porozumiewania się na wielkie odległości. Nietoperze i delfiny potrafią wydawać i odbierać bardzo wysokie dźwięki. Za ich pomocą nie tylko się porozumiewają, lecz także badają otoczenie. Wysłany dźwięk odbija się od przeszkody i wraca jako echo. To zjawisko nazywamy echolokacją.

- 4 Podaj nazwy zwierząt, które wydają dźwięki niemożliwe do usłyszenia przez człowieka.
- 5 Jak ludzie narażeni w pracy na duży hałas chronią uszy? W jaki sposób ty chronisz uszy?
- 6 Pobawcie się w klasie w naśladowanie i odgadywanie dźwięków.

Julian Tuwim

O panu Tralalińskim (fragment)

W Śpiewowicach, pięknym mieście,
Na ulicy Wesolińskiej
Mieszka sobie słynny śpiewak,
Pan Tralisław Tralaliński.
Jego żona – Tralalona,
Jego córka – Tralalurka,
Jego synek – Tralalinek,
Jego piesek – Tralalesek.
No a kotek? Jest i kotek,
Kotek zwie się Tralalotek.
Oprócz tego jest papużka,
Bardzo śmieszna Tralaluszka.
Co dzień rano po śniadaniu
Zbiera się to zacne grono,
By powtórzyć na cześć mistrza
Jego piosnkę ulubioną.
Gdy podniesie pan Tralisław
Swą pałeczkę-tralaleczkę,
Wszyscy milkną, a po chwili
Śpiewa cały chór piosneczkę:
„Trala trala tralalala
Tralalala trala trala!”
Tak to pana Tralisława
Jego świetny chór wychwala. (...)

Agnieszka Frączek

... podwórze było zaczarowane...

(fragment książki *Rany Julek! O tym, jak Julian Tuwim został poetą*)

Julian Tuwim

(...) Julek uwielbiał „podwyrko” – taką właśnie wymowę zapamiętał z dzieciństwa – na którym bawił się w chowanki i w gonitwy albo wywijał kijem podczas gry w klipy. Dawał z siebie wszystko, aby tylko klipę, czyli niewielki kijek przyniesiony z parku, wybić jak najdalej poza namalowane na bruku kawałkiem cegły koło. Zwykle w tych zabawach towarzyszył mu Maks (...), którego z Julkiem łączyła nieokiełznana fantazja i skłonność do urwisowania. Ich przyjaźń zaczęła się od zabawy w strażaków, a potem dorosła razem z nimi. To właśnie Maks zainteresował przyjaciela Chopinem. Pięknie grał na fortepianie, a Julek, kucnąwszy tuż obok, z wciąż rosnącym zachwytem wsłuchiwał się w mazurki, preludia, nokturny i etiudy. A jak ten Maks śmieszenie mówił! Zabawa w chowanego to były w jego języku „priatki”, łazienkę nazywał „badecymer”, sypialnię – „spalka”, a na katar mówił „nasmork”.

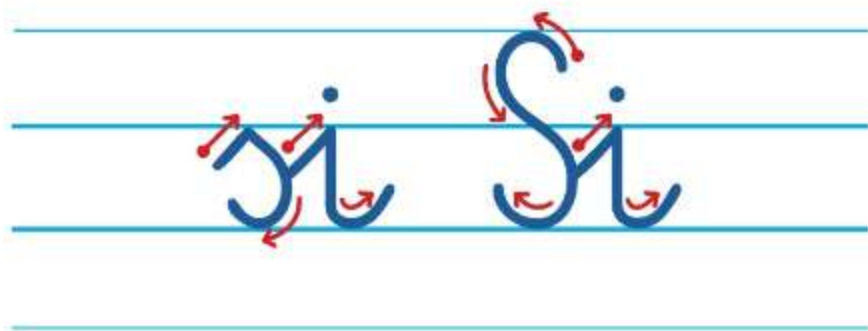
Zresztą inni łódzcy sąsiedzi Tuwima – a byli wśród nich Polacy, Niemcy, Żydzi i Rosjanie – również mówili przedziwnymi mieszankami języków. W dodatku nawet wtedy, kiedy używali tych samych słów, w ustach każdego z nich brzmiały one inaczej. Dogadywali się jednak świetnie, mimo odmiennych języków i obyczajów, a różnice jakoś nikomu nie przeszkadzały.

Julek, zafascynowany, przysłuchiwał się mowie sąsiadów. Niektóre słowa zapisywał, jakby przeczuwał, że już wkrótce narodzi się jego nowy bzik... (...)

- 1 Wysłuchaj uważnie wiersza. Kto jest jego głównym bohaterem? Gdzie mieszka?
- 2 Wymień wszystkie pozostałe osoby i zwierzęta, które występują w wierszu. Dlaczego tak się nazywają?
- 3 Jakie zainteresowania łączą twoją rodzinę? Zabaw się w poetę i wymyśl nazwy dla członków swojej rodziny.
- 4 Na podstawie tekstu o Julianie Tuwimie powiedz, skąd się wzięło zafascynowanie małego Julka słowami.

si Si

siostra

sios tra

si o s t r a

siostra

To Basia i jej siostra
Kasia. Tata siada
do domowej perkusji.
Basia śpiewa, a Kasia
podskakuje. Mama
obserwuje obie siostry.

To siostra.

Kasia jest z siebie dumna.
– Zrobiłam siedem obrotów! –
woła.
– Brawo, Kasiu! – Basia
bije jej brawo.
Roześmiana mama mówi
do Basi:
– Jaka zabawna tancerka
z tej twojej siostry!

Ooo! Zrobiłaś siedem obrotów.

A to moja siostra Basia.

To moja siostra Kasia.

Basia, Kasia i ich rodzice to artystyczna rodzina. Tata gra na perkusji w filharmonii. Mama uczy śpiewu i gry na fortepianie. Siostry rozwijają swoje zainteresowania. Basia chce zostać piosenkarką, a Kasia – tancerką. W wolnych chwilach prezentują swoje umiejętności.

My – dzieci z Bullerbyn

(fragment książki *Dzieci z Bullerbyn*)

Nazywam się Lisa. Jestem dziewczynką, to chyba od razu widać z imienia. Mam siedem lat i wkrótce skończę osiem. Czasem mama mówi:

– Jesteś dużą córeczką mamy, możesz więc chyba dzisiaj wytrzeć naczynia...

Czasem zaś Lasse i Bosse mówią:

– Takie brzdące nie mogą się z nami bawić w Indian. Jesteś za mała!

Dlatego też zastanawiam się, czy właściwie jestem mała, czy duża. Jeśli jedni uważają, że jestem duża, a drudzy, że jestem mała, to pewnie jestem w sam raz.

Lasse i Bosse to moi bracia. Lasse ma dziewięć lat, a Bosse osiem. Lasse jest bardzo silny i umie biegać o wiele szybciej ode mnie.

Lecz ja mogę biegać tak szybko jak Bosse.

Czasem, gdy chłopcy nie chcą, żebym szła z nimi, Lasse przytrzymuje mnie przez chwilę, gdy tymczasem Bosse biegnie naprzód. Potem Lasse puszcza mnie i leci jak strzała.

Siostry nie mam. To wielka szkoda. Chłopcy są tacy nieznośni! Mieszkamy w zagrodzie, która nazywa się Środkowa. Nazywa się tak dlatego, że leży pomiędzy dwoma innymi. Tamte zagrody nazywają się Północna i Południowa. Wszystkie trzy położone są obok siebie. (...)

Lasse Bosse Lisa

- 1 Wysłuchaj fragmentu książki „Dzieci z Bullerbyn”. Ile lat ma Lisa? Jakie imiona noszą jej bracia?
- 2 Gdzie mieszka Lisa z braćmi?
- 3 Wyobraź sobie, jak wygląda dom Lisy, i narysuj go na kartce.

Marcin Brykczyński

Literki na miękko

Skutkiem sumy swego sadła
Sowa sama z sosny spadła.

Siekał siłacz siano w lesie;
Siedem siatek sieczki niesie.

Śmigam środkiem śnieżnej ścieżki,
Śledząc śmiało świeże śnieżki.

Senny ślimak siedzi w sianie;
Śni o wiśni na śniadanie.

- 4 Wysłuchaj uważnie rymowanek. Która z nich najbardziej ci się podoba?
- 5 Wskaż w wierszach wyrazy, które zawierają litery s, S, następnie wyrazy, które zawierają litery si, Si, a na koniec wyrazy z literami ś, Ś. Których wyrazów jest najwięcej?
- 6 Znajdź w rymowankach wyrazy: **siedem**, **lesie**, **siatek**. Ile głosek, a ile liter mają te wyrazy?

Zimowe igrzyska olimpijskie, zwane również olimpiadą zimową, są organizowane co cztery lata w różnych miastach na całym świecie. Symbolem igrzysk jest flaga olimpijska: pięć połączonych ze sobą różnokolorowych kół. Koła symbolizują kontynenty: niebieskie – Europę, czarne – Afrykę, czerwone – Amerykę, żółte – Azję i zielone – Australię.

Olimpiada nie może się odbyć bez znicza olimpijskiego, który płonie przez cały czas trwania zawodów. Zwycięstwo na igrzyskach jest uznawane przez sportowców za największy sukces.

- 1 Przyjrzyj się ilustracji i wymień nazwy znanych ci sportów zimowych.
- 2 Powiedz, jakie dyscypliny sportowe przedstawiają obrazki pokazane z boku strony. Odszukaj te obrazki na dużej ilustracji.
- 3 Która z dyscyplin zimowych podoba ci się najbardziej? Dlaczego?

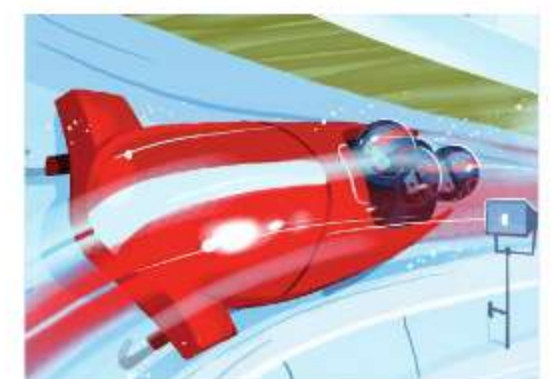
Olimpiada zimowa

łyżwiarstwo figurowe

narciarstwo zjazdowe

bobsleje

biegi narciarskie

skoki narciarskie

- 4 Wysłuchaj informacji o zimowych igrzyskach olimpijskich. Jakie są symbole olimpijskie?
- 5 Dowiedźcie się, gdzie odbyła się ostatnia olimpiada zimowa i jakie sukcesy odnieśli na niej Polacy.

Tu jest lodowisko.
Ale sport!

Znany artysta namalował ten obraz dawno temu. Pokazał na nim zimowe sporty i wesołe zabawy na lodowisku.

Pieter Bruegel (czytaj: piter brojgl) to znany artysta, który malował przede wszystkim pejzaże wypełnione postaciami. Był obserwatorem codziennego życia.

- 1 Przyjrzyj się obrazowi Pietera Bruegla *Zimowy pejzaż z łyżwiarzami i pułapką na ptaki* i powiedz, co na nim widzisz.
- 2 Jakich kolorów użył malarz do namalowania obrazu?
- 3 Zaproponuj własny tytuł tego dzieła.
- 4 Poszukaj innych obrazów, na których jest namalowany pejzaż zimowy. Przedstaw je w klasie. Opowiedz, co się na nich dzieje.

Dorota Gellner

Zimowe zabawy

Ochrona praw autorskich

Zapis dostępny
w wydaniu drukowanym

Marcin Przewoźniak

Bezpieczne ferie

Nie jeźdź na łyżwach po kruchym lodzie,
Bo w lodowatej skąpiesz się wodzie.

Sanki, narty, śnieżki? Szalej!
Lecz od jezdni jak najdalej!

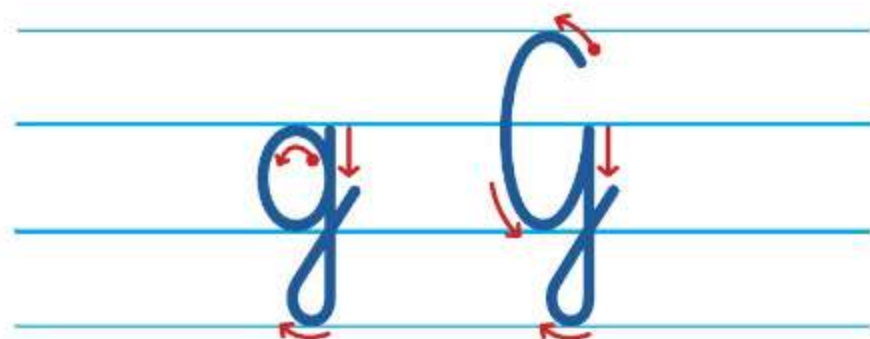
Czy na lodzie, czy na stoku
Nie przeszkadzaj! Przechodź z boku!

Gdy samochód ciągnie sanie,
Zaraz się coś złego stanie.

- 5 Posłuchaj wiersza o zimowych zabawach. Powiedz, jak dzieci się bawią zimą. W jakim są nastroju?
- 6 Jak należy się zachowywać i o czym trzeba pamiętać, aby zimowe zabawy były bezpieczne?
- 7 Naucz się na pamięć dwóch zasad dotyczących zimowych zabaw.

g G

góra

gó ra

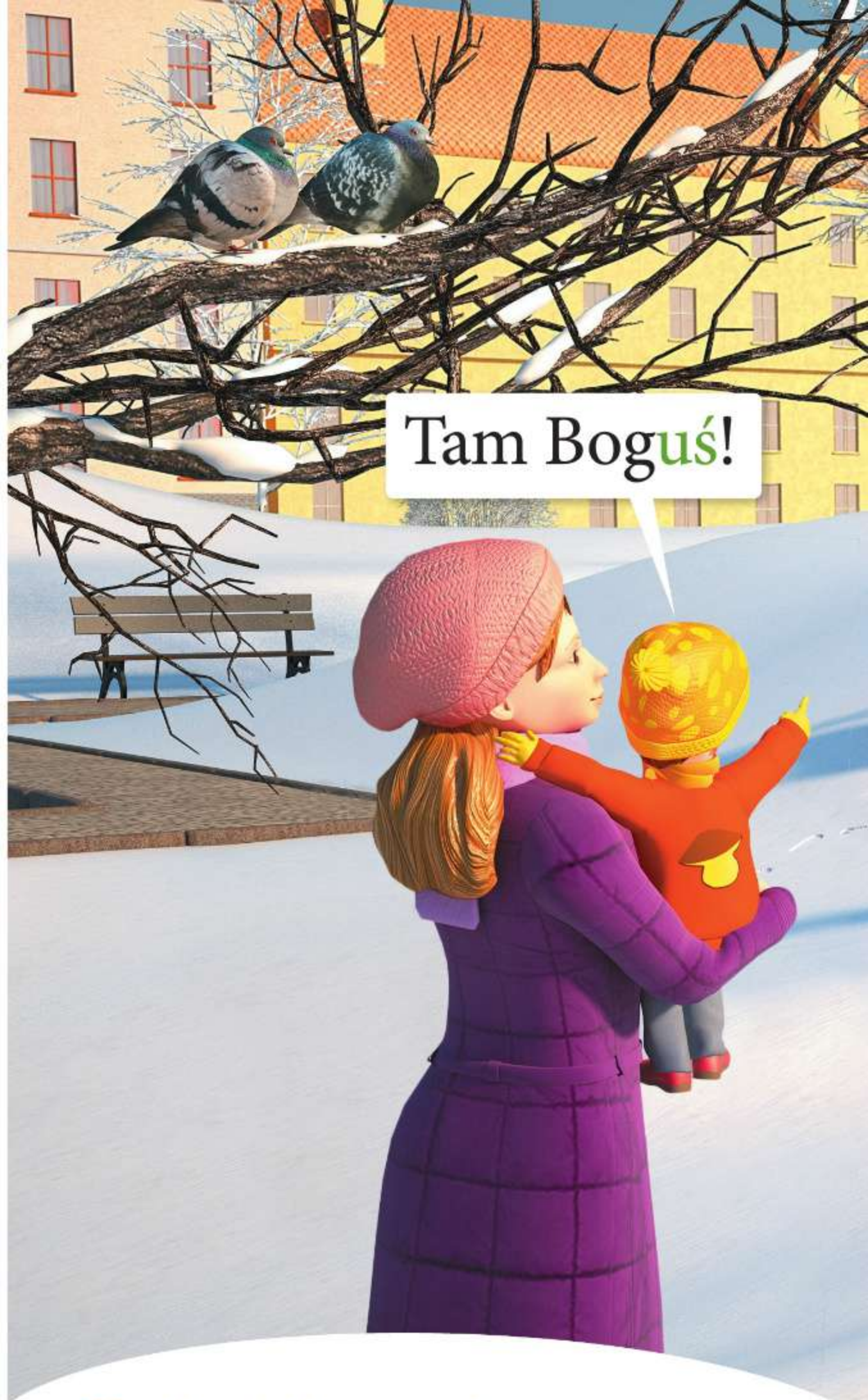
g ó r a

góra

- Ale wielka ta góra! – mówi Gosia.
- To jest osiedlowa góra – odpowiada Gustaw, kolega Gosi.
- Biegiem! Tam jest Boguś.

To osiedlowa góra.

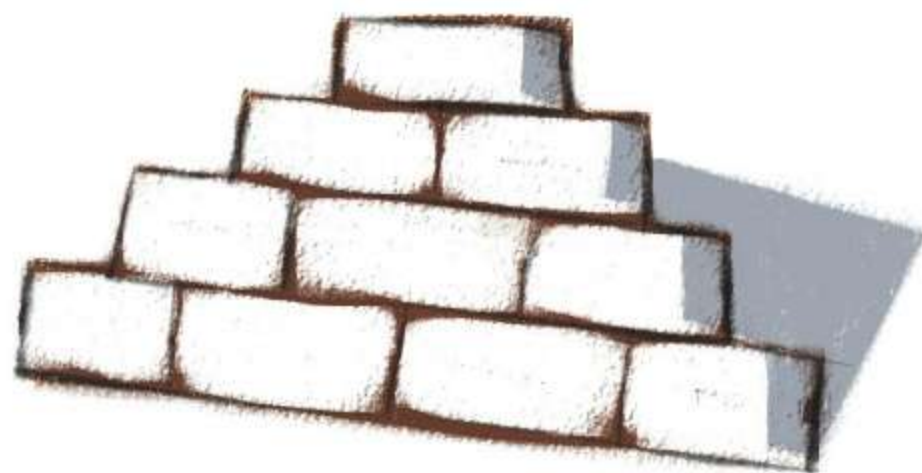

- Gosia staje na górze.
- Ma sanki z drewna.
- Boguś ma , a Gabrysia .
- Gustaw ma skuter z plastiku.
- Iga siada na skuter za Gustawem.
- Gotowi do zjazdu! – melduje Gustaw.
- Do biegu, gotowi, start! – woła Iga.

Z osiedlowej górki można zjeżdżać na sankach i ślizgaczach w różnych kolorach i kształtach. Z nart i deski możemy korzystać w górach. Tam znajdują się wyciągi i specjalne trasy narciarskie. Jazda na sankach i na nartach to wspaniała zabawa. Jednak zawsze należy pamiętać o zachowaniu ostrożności i przestrzeganiu zasad bezpieczeństwa.

Biała szkoła

My, duszki, rzadko opuszczamy szkołę i nocujemy w innym miejscu. Najczęściej wtedy, gdy wszystkie dzieciaki gdzieś jadą. Ja w tym roku postanowiłem pojechać na wycieczkę z klasą Marty i Antka. Okropnie się denerwowałem! Myślałem o tym, jak sobie poradzę w nowym miejscu.

Podróżowałem na dachu pociągu. Dobrze, że jestem duszkiem i nie czuję zimna, bo przez całą drogę padał śnieg.

Następnego dnia pani Kasia powiedziała:

– Po nocnej śnieżycy nie ma szans na dłuższą wycieczkę. Zorganizujemy sobie zabawy przy domu.

– Wybudujmy śniegowe miasteczko! – zawołała Marta.

– Juhu! – zawyłem razem z wiatrem. Bo to był naprawdę świetny pomysł.

Zastanawiałem się tylko, jak dzieciaki poradzą sobie z tak wielkim zadaniem.

Latałem nad placem budowy i obserwowałem, co kto robi. Och, żebyście wiedzieli, ile tam się działo!

Marta zorganizowała całą ekipę. Poprosiła Sarę, która pięknie rysuje, o rozrysowanie planu budowy.

– Musimy wiedzieć, co gdzie stanie – powiedziała.

Antek okazał się świetny w lepieniu śniegowych cegieł. Pomagał mu Bartek, który jest bardzo silny, i zagarniał łopatą śnieg w jedno miejsce.

– To będzie plac budowy – oznajmił.

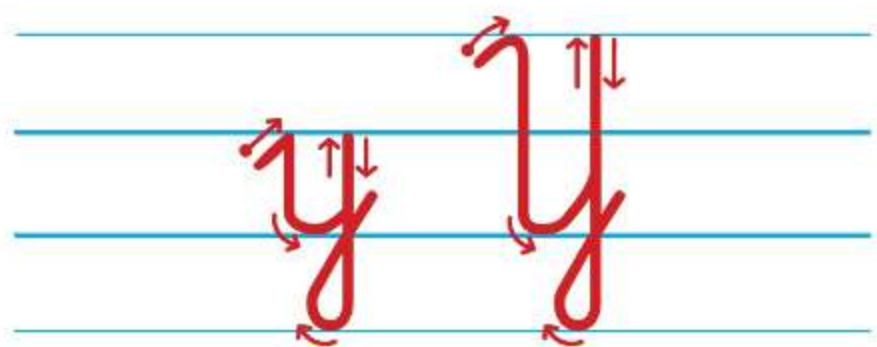
Jacek, który jest najlepszy z matematyki, obliczał, ile trzeba cegieł, żeby postawić narysowane przez Sarę budynki. Wszyscy pracowali, aż furczało! Lepili, oczyszczali plac i zagarniali śnieg. Gotowe cegły nosił Marek, a Tomek z Jurkiem układali je na ziemi. Marta poprosiła Basię, żeby wygładzała te już ułożone i zalepiała nierówności. Och, jak żałowałem w tamtej chwili, że nie jestem dzieckiem. Byłem pewien, że świetnie by mi szło takie śnieżne murowanie. Wreszcie budynek ze śniegu był gotowy. I wiecie co? Aż fiknąłem koziołka w powietrzu, gdy go zobaczyłem. To była... nasza szkoła! Tyle tylko że biała i ze śniegu.

Po skończonej pracy wszyscy stanęli wokoło, żeby podziwiać swoje dzieło. A potem poszli do stołówki na gorące pierogi. A ja? Wleciałem przez okno do śnieżnej szkoły. Już się nie bałem, jak sobie poradzę na wyjeździe. Kiedy układałem się do snu, pomyślałem, że najpiękniejsze rzeczy powstają, gdy wszyscy ze sobą współpracują. Postanowiłem, że rano wymyślę, jak ja mógłbym się włączyć do wspólnej zabawy. Może rozdmucham chmury, żeby była ładna pogoda?

- 1 Wysłuchaj opowiadania i powiedz, dokąd pojechały dzieci.
- 2 Dlaczego dzieci musiały bawić się blisko domu?
- 3 Jaką zabawę wymyśliły dzieci? Jak się podzieliły pracą?
- 4 Na podstawie opowiadania odgadnij imiona dzieci na ilustracji. Powiedz, co każde z nich robi.
- 5 Czy zgadzasz się ze słowami Kalasantego: **najpiękniejsze rzeczy powstają, gdy wszyscy ze sobą współpracują**? Uzasadnij swoją wypowiedź.

y Y

góry
gó ry
g ó r y
■ ■ ■ ■
góry

Rysiek wykleja góry.
Ma papieri, kartki,
kolorowe tektury i klej.
Jego klasa robi makiety.
Te makiety to klasowa
wystawa „Góry”.

Rysiek wykleja góry.

Ale wysokie góry!

Rysiek pomalował wysokie
góry na białe. Teraz lepi
zabawnego stwora.
– Co to jest? – pyta
Gabrysia.
– To ogromny górski
potwór – odpowiada Rysiek.
– Taki wielki, a ma takie
małe stopy!

Klasa Ryśka przygotowuje makiety gór. Są wśród nich doliny, kotliny, a także pojedyncze szczyty. Rysiek projektuje Tatry, a Basia najwyższy polski szczyt – Rysy. Zuzia pracuje nad makietą Giewontu, do której przymocuje krzyż. Użyje do tego plasteliny, wykałaczek i czarnej farby.

kozice

świstaki

W górach nastała zima. W dolinach jelenie szukają pożywienia pośród świerków. Ryś kryje się w gęstwinie. W przytulnej jamie śpi niedźwiedź. Wyżej, ponad lasem, drzew jest coraz mniej. Niskie krzewy, trawy i mchy przykryła gruba warstwa śniegu. Pod śniegiem, w głębokiej i rozgałęzionej norze rodzina świstaków przesypia zimę. Stado kozic wspina się po skałach, poszukując niezasypanych śniegiem mchów i porostów.

niedźwiedź

jeleń

ryś

- 1 Przyjrzyj się ilustracji i powiedz, jak góry wyglądają zimą.
- 2 Wskaż na rysunku zwierzęta, które mieszkają w górach. Podaj ich nazwy.

Zimą w górach jest pięknie i ciekawie. Można jeździć na nartach, chodzić na spacery i ogrzać się w schronisku. Ale góry bywają niebezpieczne. Łatwo poślizgnąć się na szlaku albo zgubić drogę w zamieci. Chłód i mróz dają się we znaki. Czasem ze stoków zsuwają się niebezpiecznie lawiny. Pamiętaj, zachowaj ostrożność w górach! W razie niebezpieczeństwa wezwij na pomoc ratowników górskiego pogotowia.

- 3 Znajdź na ilustracji budynki, znaki i inne obiekty przeznaczone dla turystów i narciarzy.
- 4 Na jakie niebezpieczeństwa jest się narażonym zimą w górach?
- 5 Porozmawiajcie w klasie o pracy ratowników górskich. Dowiedzcie się, co oznaczają nazwy: **TOPR**, **GOPR**.

TYDZIEŃ 10 Mam obowiązki

Tam i .

Jola ma , a w jajka. Jola je jajko i .

A potem? Potem pije kakao i je .

Kamila pootwierała okna i podlała kwiaty. Zebrała kartki. Poukładała kredki i farby. A potem oznajmiła:
– Dobra robota! Klasa gotowa do lekcji.

Dyżurny ma obowiązków wiele
podczas obiadu, podczas śniadania.
Rozdaje sztucce, kubki, talerze,
to są naprawdę trudne zadania.

Sprawdza, czy klocki są w pojemnikach,
podlewa kwiatki, książki układa.
W sali porządek zawsze być musi,
taka dyżurnych ważna zasada.

Irena Salach *Obowiązki dyżurnego*

To Beata. Beata i jej bajki. To bajka o .
Beata ma kota. Jej kot to Bimbek.
A tam mama. Mama ma obiad dla Beatki.
Na obiad: , , i .
A Bimbek? Bimbek ma .

Mama Beaty to aktorka. Gra w filmie. W domu wystawia dla Beaty bajki. Sama odgrywa rozmaite role. Beata lubi takie domowe spektakle teatralne. Woła:
– Brawo, mamo! Bis!

Dziś był ważny dzień. Po południu Marta i Antek byli z rodzicami w teatrze. Obejrzelі przedstawienie o królu, królownie, dzielnym rycerzu i smoku. Już od pierwszej chwili aktorzy w pięknych kostiumach przenieśli ich w magiczny świat. Przygodom bohaterów towarzyszyła muzyka na żywo, a oświetlenie podkreślało nastrój przedstawienia. Aktorzy zagrali wspaniale i otrzymali oklaski. Kurtyna opadła, brawa ucichły, ale Marta z Antkiem długo dzielili się swoimi wrażeniami.

Radek ma rolki, a Wojtek ma rower.

Rower ma dla .

 to Remik. Remik ma w : , i .

A Karol? Karol ma .

W woda,   i pokarm dla Remika.

Moja okolica niby taka sama, a jednak inna. Cała biała. Białe domy, białe ulice, biały park. Ale cudowny widok! Kto to zrobił? Wiemy? Wiemy! Od samego rana padało, padało i zasypało... Zima zawitała na dobre.

Ochrona praw autorskich

Zapis dostępny
w wydaniu drukowanym

Dorota Gellner
Zimowa książka

Jaki wielki wór! To wór . Obok worka kartki.

 Uli ma , a Marka – worek .

To Marta, jej i wróbelek. Marta lubi ptaki.

Ma dla ptaków . Marta dokarmia ptaki.

Od wioski do wioski, od miasta do miasta.

Mikołaj ma wiele pracy. Obładowany jak zwykle prezentami. Tej nocy trafi i na twoje podwórko.

Zapyta o rok, który prawie za nami. Zostawi dary.

A my co mamy dla Mikołaja? Nela i Tomek napisali list.

Taki prosto od serca.

– Dbaj o zdrowko! Odsapnij!

– Pozdrów renifery!

Teatrzyk paluszkowy Dagny Ślepowrońskiej ma zaszczyt przedstawić sztukę pod tytułem: „Prezent dla Świętego Mikołaja”

Święty Mikołaj: Gdzie ja dzisiaj nie byłem!
Różnych podarków przeniosłem tony.
Lecz, przyznam, bardzo się zmęczyłem.
Niezwyczajnie wprost jestem strudzony.

Łóżko: Chodź! Rozprostuj, proszę, plecy!

Święty Mikołaj: Ojej! To tyle roboty...

Łóżko: Kładź się, proszę, nie rób hecy!

Święty Mikołaj: Nie chcę nawet myśleć o tym.
Trzeba ściągnąć trzewiki,
zdejąć czapkę, kożuch i spodnie.
Rozpinać wszystkie guziki...

Łóżko: Lecz byłoby ci wygodnie.

Święty Mikołaj: Chrrrr...

Chór: Ciii... zasnął...
Spokój ogarnął go święty.
I przyszła do niego noc.
I dała mu piękne prezenty:
sny miękkie jak poduszka
i ciepłe niczym koc.

Sara wlewa sok do kubka.

Stawia kubek na stole. Potem spróbuje soku.

A Oskar? Oskar obserwuje i .

A to? To sople.

W pokoju stół nakryty białym obrusem. Pod obrusem . Na stole biały opłatek. Obok wigilijne rarytasy. Wokół stołu bliscy. A gwiazdka? Amelka wypatruje jej i wypatruje.

– Ojej, jest i gwiazdka!

Niespodziewany gość
przychodzi do nas rzadko.
Więc skoro już zawitał
do twego domu gość,
to napój go barszczykiem,
poczęstuj czekoladką
i uciesz się z odwiedzin,
miast wpadać w straszną złość.
Rodzina, przyjaciele są
najważniejsi w świecie.
Lecz gość niespodziewany,
ten nie wiadomo skąd,
cud wam przyniesie w darze.

I nagle się okaże,
że cały dom wypełnia
niezwykła MAGIA ŚWIĄT.

Natalia Usenko
Niespodziewany gość...

Basia ma osiem lat, a jej siostra Kasia siedem.

Basia ma misia Bisia, a Kasia królika Tulisia.

Miś ma miodu, a Tuliś i .

A to? To siatka. Siatka to taka torba.

A tam: , woda i .

– Start do wujka Jaśka! – podśpiewuje sobie Basia.

– Uwielbiam wieś.

To mama, tata, Ala i Romek. A to rozmowa na temat sylwestra.

– Jakie mamy plany w tym roku? – pyta Romek.

– Mam znakomity pomysł – mówi tata. – Sylwestrowy bal na rynku.

– Popieram! – woła z zapalem Ala.

– To idealna propozycja – dodaje mama. – Zawołamy o dwunastej razem z tłumem: „Witaj, Nowy Roku!”.

Styczeń w tańcu sylwestrowym
Styka rok miniony z nowym.

Luty mrozem lutym mrozi,
Kiedy zimę w saniach wozi.

Marzec deszczem grozi zimie,
Bo od Marsa dostał imię.

Kwiecień chodzi po ogrodzie,
Nowe kwiaty budzi co dzień.

Maj, co Mai imię nosi,
Na majówkę wszystkich prosi.

Czerwiec zieleń ma bogatą;
Z polskim czerwcem wita lato.

Lipiec kwiaty lipy zbiera,
Bo się mogą przydać nieraz.

Sierpień sierpem kosi zboże
I bez tego żyć nie może.

Wrzesień bukiet wrzosów niesie,
Na znak, że już idzie jesień.

W październiku lnu październice
Każdy sobie łatwo zbierze.

W listopadzie zwiędłe liście
Opadają zamasyście.

Grudzień zimę rozpoczyna,
Gdy mróz ziemię w grudy ścina.

Marcin Brykczyński *Skąd miesiące wzięły nazwy?*

Rysiek lubi wyprawy w góry. Do pakuje: , buty górskie, , , i skarpety.

– A karty do gry i latarka? – pyta tata.

– Tymek spakuje karty i – odpowiada Rysiek.

Tymek to kolega Ryśka. Tymkowi pomaga mama.

Mama dyktuje spis, a Tymek pakuje .

– Plecak jest prawie spakowany – mówi tata.

– Tymek zapakował karty, papiery i ołówki – dodaje Rysiek.

– Po kolacji pogramy z nim w karty.

– Taki wyjazd w góry to dopiero frajda!

Całe mnóstwo atrakcji.

Już niedługo ferie zimowe. Rysiek i jego kolega Tymek jadą na parę dni ze swoimi rodzicami w góry.

Będą zjeżdżać na nartach i sankach. Mama Ryśka

chce pojeździć na nartach biegowych, a tata

Tymka będzie ćwiczyć na desce. Wszyscy

trzymają kciuki za śnieg. Ale nie warto

za bardzo się martwić, ponieważ w dzisiejszych

czasach jest dostępne sztuczne naśnieżanie. Są nawet

takie maszyny, które przy dodatniej temperaturze

powietrza produkują biały puch. Po powrocie do domu

dzieci będą korzystać z miejskiego lodowiska. Rysiek

i Tymek już umówili się z kolegami na mecz hokeja.

Kraina dźwięku i obrazu

Wassily Kandinsky (czytaj: wasili kandinski)
Krajobraz zimowy

Julian Fałat *Śnieg*

Pieter Bruegel (czytaj: piter brojgl) Starszy
Łowcy w śniegu

Aleksey Savrasov (czytaj: alekszej sawrasow)
Zima

Utagawa Hiroshige (czytaj: utagała hiroszige)
Nocny śnieg w Kambara

Józef Chełmoński *Kuropatwy*

- 1 Wysłuchaj *Walca śnieżynek* Piotra Czajkowskiego z baletu *Dziadek do orzechów*. Z czym kojarzy ci się wysłuchany utwór?
- 2 Przyjrzyj się obrazom. Który obraz według ciebie najbardziej pasuje do nastroju wysłuchanego utworu?

Abecadło instrumentów

Instrumenty strunowe klawiszowe

pianino

fortepian

- 1 Przyjrzyj się ilustracjom. Na którym instrumencie klawiszowym gra nauczyciel, a na którym – artysta? Jak się nazywa osoba grająca na pianinie lub fortepianie?
- 2 Jakie widzisz różnice i podobieństwa w budowie pianina i fortepianu?
- 3 Na jakim instrumencie gra nauczyciel w twojej szkole?

Abecadło muzyczne

Ćwierćnuta i ósemka

To ja – ćwierćnuta!
Mam zamalowaną główkę.
Mam długą i prostą laseczkę.

Mam swój klocek rytmiczny.
Nazywają mnie również „ta”.

ta

To ja – ósemka!
Mam zamalowaną główkę.
Mam długą i prostą laseczkę
oraz chorągiewkę.

Mam swój klocek rytmiczny.
Nazywają mnie również „ti”.

ti

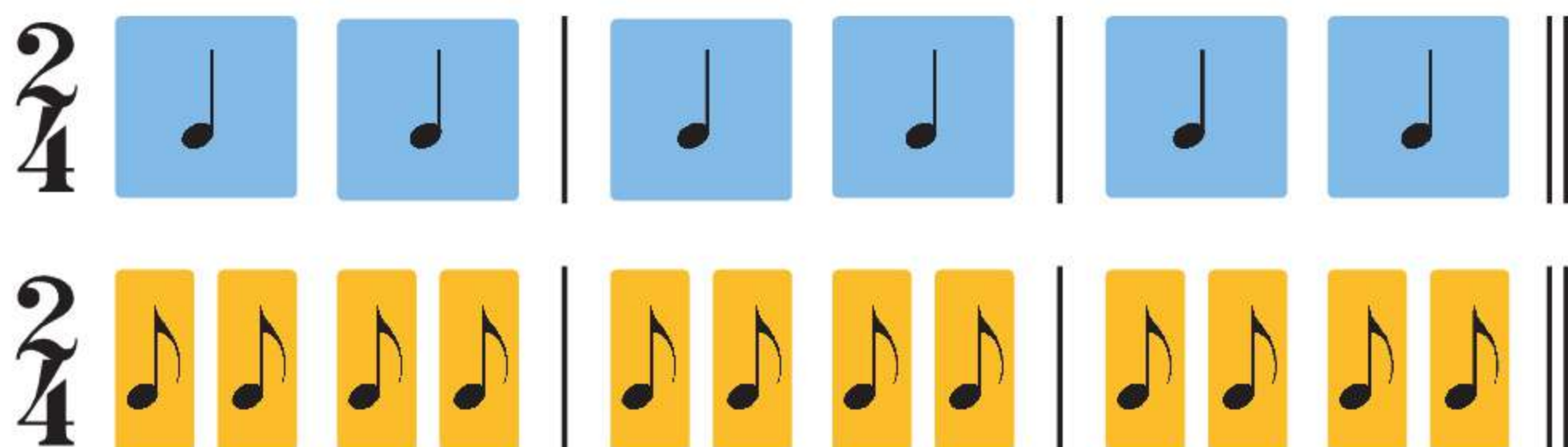
- 1 Jak wygląda ćwierćnuta, a jak – ósemka?
- 2 Powiedz, jakim klockiem rytmicznym można zastąpić ćwierćnutę, a jakim – ósemkę.
- 3 Co trwa dłużej: ósemka czy ćwierćnuta?

Abecadło muzyczne

Takt na dwa

$$\text{ta} = \text{ti} \text{ ti}$$

Ćwierćnuta „ta” trwa tyle,
co dwie ósemki „ti”.

Na pięciolinii nuty mieszkają w pokojach, które nazywamy **taktami**.

Poznaj **takt na dwa**.

Annotations for the musical staves:

- takt** (above the first three measures of both staves)
- metrum** (points to the first measure of the bottom staff)
- kreski taktowe** (points to the bar lines)
- znaki zakończenia** (points to the double bar line at the end of the bottom staff)

- 1 Powiedz, ile ósemek mieści się w jednej ćwierćnucie.
- 2 Przyjrzyj się budowie taktu na dwa. Policz i powiedz, ile w tym takcie znajduje się ćwierćnut, a ile – ósemek.

Autorzy: Ewa Schumacher, Irena Zarzycka, Kinga Preibisz-Wala (treści przyrodnicze)

Współpraca: Aldona Danielewicz-Malinowska (strony muzyczne); Zofia Stanecka (fragmenty tekstów do nauki czytania); Marta Ziębakowska, Marta Zdrajkowska (*Kraina dźwięku i obrazu*); Waldemar Lib, Wojciech Walat (elementy edukacji technicznej)

Podręcznik dopuszczony do użytku szkolnego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i wpisany do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego do edukacji wczesnoszkolnej, na podstawie opinii rzeczoznawców: mgr Elżbiety Krystyny Michalak, dr hab. Ewy Skrzetuskiej, dr Marzeny Kryszczuk.

Etap edukacyjny: I

Typ szkoły: szkoła podstawowa

Rok dopuszczenia: 2017

Numer ewidencyjny w wykazie: 813/1/2017

Podręcznik wpisany do wykazu podręczników MEN dopuszczonych do użytku szkolnego, uwzględniających podstawę programową kształcenia ogólnego określoną w rozporządzeniu z dnia 14 lutego 2017 r. (Dz.U. poz. 356).

Tekst *Martynka bawi się w teatr*, fragment książki *Martynka. Najlepsze przygody*, Gilbert Delahaye, Marcel Marlier, przeł. Wanda Chotomska © Casterman. Publikacja wydana przez wydawnictwo Publicat.

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 2017

Wydanie III (2020)

ISBN 978-83-02-19396-5 (część 2.) – podręcznik w wersji elektronicznej (flipbook)

ISBN 978-83-02-19399-6 (całość) – podręcznik w wersji elektronicznej (flipbook)

ISBN 978-83-02-17043-0 (część 2.) – podręcznik w wersji drukowanej

ISBN 978-83-02-17046-1 (całość) – podręcznik w wersji drukowanej

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: Anna Borchard (redaktor koordynator), Agnieszka Więckowska (redaktor merytoryczny)

Konsultacje merytoryczno-dydaktyczne: Beata Lewandowska, Sylwia Mroczek-Poniatowska

Redakcja językowa: Anna Kapusińska

Redakcja techniczna: Danuta Hutkowska

Projekt i strony okładki: Joanna Plakiewicz

Projekt graficzny: Katarzyna Trzeczczowska, Joanna Plakiewicz

Opracowanie graficzne: Agnieszka Sitczyk

Fotoedycja: Natalia Marszałek

Skład i łamanie: Ilustris, Barbara Górak

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna

00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96

KRS: 0000595068

Tel.: 22 576 25 00

Infolinia: 801 220 555

www.wsiip.pl

 – lektury

Publikacja, którą nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

Szanujemy cudzą własność i prawo.
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

Źródła ilustracji i fotografii

Okładka: (elementy dorysowane) Joanna Plakiewicz, (fot. dziewczynka na deskorolce) Sunny studio/Shutterstock.com, (fot. chłopiec) Sunny studio/Shutterstock.com, (fot. podłoga) Bloomicon/Shutterstock.com, (fot. ściana) Koksharov Dmitry/Shutterstock.com

Ilustracje: s. 3 (ilustracja do wiersza) Joanna Rusinek; s. 4–5 Paulina Radziejewska; s. 6–7 Lightcraft; s. 10–11 Artur Gulewicz; s. 14–15 (ilustracja do wiersza) Andrzej Pilichowski-Ragno; s. 16 (Kot w butach) Lightcraft; s. 16–17 Lightcraft; s. 18–19 Paulina Radziejewska; s. 19 (plakat) Paulina Radziejewska; s. 20 (ilustracja do tekstu) Marcel Marlier (przedruk Publicat); s. 22–23 Paulina Radziejewska; s. 24–25 Lightcraft; s. 26–27 Michał Suffczyński; s. 28–29 Lightcraft; s. 30–31 Joanna Rusinek; s. 32–33 Marta Drapiewska; s. 34–35 Lightcraft; s. 36 Krystyna Lipka-Sztarbałło; s. 38–39 Lightcraft; s. 40–41 Artur Gulewicz; s. 42–43 Paulina Radziejewska; s. 44–45 Lightcraft; s. 46, 47 (ikony pogody) Joanna Plakiewicz; s. 48–49 Joanna Rusinek; s. 50 (piesek) Ewa Kozyra-Pawlak; s. 51 (kolędnicy) Ewa Kozyra-Pawlak; s. 52–53 Paulina Radziejewska; s. 54–55 Lightcraft; s. 58–59 (ilustracja do wiersza) Ewa Kozyra-Pawlak; s. 60–61 Lightcraft; s. 62 (Lisa, Lasse i Bosse) Hanna Czajkowska (przedruk Nasza Księgarnia); s. 63 Joanna Rusinek; s. 64–65 Paulina Radziejewska; s. 67 Magdalena Kozieł-Nowak; s. 68–69 Lightcraft; s. 70–71 Artur Gulewicz; s. 72–73 Lightcraft; s. 74–75 Michał Suffczyński; s. 86 (gra na pianinie i fortepianie) Daniel de Latour

Fotografie: s. 6 (jajko) rangizz/Shutterstock.com; s. 8–9 (krajobraz zimowy) Shutova Elena/Shutterstock.com, (chmury) thebezz/Shutterstock.com; s. 8 (gil) Vadim Davydov/Shutterstock.com, (dzieciół) joppo/Shutterstock.com, (kowalik) Jausa/Shutterstock.com, (sikora) Jausa/Shutterstock.com, (wróble) Veselin Gramatikov/Shutterstock.com, (sójka) Gucio_55/Shutterstock.com, (żuraw) Erni/Shutterstock.com, (gęsi) zizar/Shutterstock.com; s. 9 (kukułka) Florian Andronache/Shutterstock.com, (bocian) anyaiavanova/Shutterstock.com, (nasiona dyni) Jiri Hera/Shutterstock.com, (nasiona pszenicy) shyshak roman/Shutterstock.com, (orzechy) Sarah Marchant/Shutterstock.com, (nasiona słonecznika) kzwv/Shutterstock.com, (karmnik z plastikowej butelki) Andrey Solovov/Shutterstock.com, (karmniki na drzewie) Hirundo/Shutterstock.com, (sikora ze słoniną) Donat Brykczynski/REPORTER, (sikora przy nasionach) wim claes/Shutterstock.com, (karmnik z ptakami) Artur_eM/Shutterstock.com; s. 12 (dziewczynka z balonem) Serhiy Kobaykov/Shutterstock.com, (balony) joker1991/Shutterstock.com, (flagi) Alper Eris/Shutterstock.com, (tulipany) Mara008/Shutterstock.com; s. 13 (rodzina) Valua Vitaly/Shutterstock.com, (rodzina) stockymages/Shutterstock.com, (ręce z godłem) Jakub Krechowicz/Shutterstock.com, (tort) Elena Elisseeva/Shutterstock.com, (chłopiec) Djem/Shutterstock.com; s. 15 (paczynki) Africa Studio/Shutterstock.com, (marionetki) Dziurek/Shutterstock.com, (jajeczka) Pikul Noorod/Shutterstock.com, (kukielki) francesco de marco/Shutterstock.com; s. 16 (książka) Peshkova/Shutterstock.com, (buty) Tatiana Popova/Shutterstock.com, (kapelusz) Elena Schweitzer/Shutterstock.com; s. 19 (kostium) Andrienko Anastasiya/Shutterstock.com, (rekwizyt) arogant/Shutterstock.com, (maska) chrisbrignell/Shutterstock.com, (aktor) LifetimeStock/Shutterstock.com, (scena) aboikis/Shutterstock.com; s. 21 (światło) Vasilius/Shutterstock.com, (reflektor) Volodymyr Krasnyuk/Shutterstock.com, (pantomima) „Gdzie jest miłość?” (scena zbiorowa), 2016, reż. Agnieszka Kulińska, Wrocławski Teatr Pantomimy im. Henryka Tomaszewskiego, fot. Natalia Kabanow, (balet) TRICOLORS/East News, (musical) „Piotruś Pan 3D”, spektakl Teatru Muzycznego im. D. Baduszkowej w Gdyni, fot. Piotr Manasterski, (scena) Macrovector/Shutterstock.com; s. 24 (woda) Aaron Amat/Shutterstock.com; s. 28 (rower) Dudarev Mikhail/Shutterstock.com, (dziewczynka na rowerze) Picture Partners/Alamy Stock Photo/BE&W, (mężczyzna na rowerze) bibiphot/Shutterstock.com, (rolki) givaga/Shutterstock.com; s. 34 (ul) emberiza/Shutterstock.com; s. 36 (piernik) Bozena Fulawka/Shutterstock.com, (pierniki) Bozena Fulawka/Shutterstock.com; s. 37 (mikołaj z piernika) Fekete Tibor/Shutterstock.com, (mikołaj z Islandii) ARCTIC IMAGES/Alamy Stock Photo/BE&W, (mikołaj z Irlandii) Martyn Evans/Alamy Stock Photo/BE&W, (krasnal ze Szwecji) Goran Heckler/Alamy Stock Photo/BE&W, (czarownica z Włoch) OnTheRoad/Alamy Stock Photo/BE&W; s. 38 (wór) elisekurenbina/Shutterstock.com; s. 44 (sopel) A_Kazantsev/Shutterstock.com; s. 46 (krajobraz) yanikap/Shutterstock.com, (kobieta) kurhan/Shutterstock.com, (śnieg) Romrodphoto/Shutterstock.com, (szron) Nadezhda Kalacheva/Shutterstock.com, (kra) Shmeliova Natalia/Shutterstock.com, (sople) Catalin Petolea/Shutterstock.com, (lód) Jason Patrick Ross/Shutterstock.com, (śnieżynka) Kichigin/Shutterstock.com, (śnieżynka) Kichigin/Shutterstock.com; s. 47 (słońce) Chaikovskiy Igor/Shutterstock.com, (opady śniegu z deszczem) Olaf Naami/Shutterstock.com, (opady śniegu) Sunny Forest/Shutterstock.com, (wiatr) Vadim Ratnikov/Shutterstock.com; s. 50 (kolędnicy) Adrian Gladecki/REPORTER, (kolędnicy/pastorałki) Adrian Gladecki/REPORTER, (jaselka) PAP/ZDZISŁAW LENKIEWICZ; s. 54 (śruba) dgcampillo/Shutterstock.com; s. 56 (wilk) Terrance Emerson/Shutterstock.com, (samołot) ssuaphotos/Shutterstock.com, (młot) Dmitry Kalinovskiy/Shutterstock.com, (błyskawica) Dmytro Balkhovitin/Shutterstock.com, (fala) irabel8/Shutterstock.com, (fale – tło) Aka Photography/Shutterstock.com, (ptak) Vishnevskiy Vasily/Shutterstock.com, (gra na skrzypcach) Julenochek/Shutterstock.com, (szepcząca dziewczynka) Jenn Huls/Shutterstock.com, (drzewo) Thomas Skjaeveland/Shutterstock.com, (dziewczynka zasłaniająca uszy) Dimeidrol68/Shutterstock.com, (chłopiec) vesna cvorovic/Shutterstock.com, (śnieg – tło) Leonid Ikan/Shutterstock.com; s. 57 (nietoperz – rysunek) Panaiotidi/Shutterstock.com, (nietoperz) jakit17/Shutterstock.com, (delfiny) Willyam Bradberry/Shutterstock.com, (słoń) Kletr/Shutterstock.com, (krajobraz) JaySi/Shutterstock.com, (dziewczynka) pathdoc/Shutterstock.com; s. 59 (Julian Tuwim – karykatura) Eryk Lipiński/Muzeum Karykatury im. Eryka Lipińskiego w Warszawie; s. 60 (siostra) Africa Studio/Shutterstock.com; s. 66 (rama) Peshkova/Shutterstock.com, (Pieter Bruegel „Zimowy pejzaż z łyżwiarzami i pułapką na ptaki”) reprodukcja; s. 68 (góra) omgimages/iStockphoto.com, (jabłuszko zielone i różowe) Evikka/Shutterstock.com; s. 72 (góry) wacpan/Shutterstock.com; s. 76 (kurnik) FLPA/Alamy Stock Photo/BE&W, (kury) Tsekhmister/Shutterstock.com, (koszyk) Sukpaiboonwat/Shutterstock.com, (kielbasa) Viktor1/Shutterstock.com, (kanapka) Sergey Peterman/Shutterstock.com, (chłopiec podlewający kwiaty) matka_Wariatka/Shutterstock.com, (chłopiec przy półce z książkami) Pressmaster/Shutterstock.com, (chłopiec wycierający tablicę) Gergely Zsolnai/Shutterstock.com; s. 77 (kot) YorkBerlin/Shutterstock.com, (ziemniaki) Nattika/Shutterstock.com, (brokuły) Nik Merkulov/Shutterstock.com, (buraki) Lotus Images/Shutterstock.com, (bliny) Tatiana Volgutova/Shutterstock.com, (ryba) Krasowit/Shutterstock.com, (przedstawienie) Igor Bulgarin/Shutterstock.com; s. 78 (koszyk) PodPad/Shutterstock.com, (pies) Kalamurzing/Shutterstock.com, (koc) Lydia Vero/Shutterstock.com, (poduszka) Africa Studio/Shutterstock.com, (kość) Ugorenkov Aleksandr/Shutterstock.com, (wózek) Paul Orr/Shutterstock.com, (kanapki) Hayati Kayhan/Shutterstock.com, (dziewczynki z książką) Irina Kozorog/Shutterstock.com; s. 79 (mikołaj) Milkovasa/Shutterstock.com, (miś) Story/Shutterstock.com, (klocki) pzAxe/Shutterstock.com, (kartka) YellowPixel/Shutterstock.com, (ziarno) Fablok/Shutterstock.com, (dzieci) Prostock-studio/Shutterstock.com; s. 80 (bałwan) Vadim Georgiev/Shutterstock.com, (filiżanka) Vadim Georgiev/Shutterstock.com, (kula) Vadim Georgiev/Shutterstock.com, (mikołaj na kanapie) Ljupco Smokovski/Shutterstock.com; s. 81 (pomarańcze) Valery121283/Shutterstock.com, (dach) bioraven/Shutterstock.com, (choinki) JeniFoto/Shutterstock.com, (sianko) Grażyna Bryk/WSiP, (stół świąteczny) Teresa Kasprzycka/Shutterstock.com; s. 82 (słoik) aperturesound/Shutterstock.com, (sałata) akepong srichaichana/Shutterstock.com, (marchewka) Anna Kucherova/Shutterstock.com, (kanapka) paulista/Shutterstock.com, (koc) 5/Shutterstock.com, (rodzina) 2shrimpS/Shutterstock.com; s. 83 (zegar i dekoracje sylwestrowe) Sofiaworld/Shutterstock.com, (sanki) TrotzOlga/Shutterstock.com, (konewka) Galushko Sergey/Shutterstock.com, (kwiaty) Perednianskina/Shutterstock.com, (gałązka) SeDmi/Shutterstock.com, (słońce) Africa Studio/Shutterstock.com, (kwiat lipy) Volosina/Shutterstock.com, (kłosy) Gregory Gerber/Shutterstock.com, (wrzos) Diana Taliun/Shutterstock.com, (liście) LilKar/Shutterstock.com, (dzbanek z lnem) Marek H./Shutterstock.com, (ziemia) Madlen/Shutterstock.com; s. 84 (plecak) Carlos Amarillo/Shutterstock.com, (kurtka) fotosv/Shutterstock.com, (czapka) Kaya/Shutterstock.com, (szalik) mimo/Shutterstock.com, (rękawiczki) Oleksandr Rybitskiy/Shutterstock.com, (latarka) prapann/Shutterstock.com, (walizka) Damir Khabirov/Shutterstock.com, (chłopiec z nartami) MaszaS/Shutterstock.com, (chłopiec w stroju do hokeja) Valeriy Lebedev/Shutterstock.com; s. 85 Wassily Kandinsky „Krajobraz zimowy” [Wassily Kandinsky „Winter Landscape”, 1909. Oil on cardboard, 70x97 cm. Hermitage Museum, Saint Petersburg] © ADAGP Paris, 2017, Julian Fałat „Śnieg” – reprodukcja, Pieter Bruegel Starszy „Łowcy w śniegu” – reprodukcja, Aleksey Savrasov „Zima (Winter)” – reprodukcja, Utagawa Hiroshige „Nocny śnieg w Kambara” – reprodukcja, Józef Chełmoński „Kuropatwy” – reprodukcja; s. 86 (pianino) GAMA/pianino, (fortepian) Ingram Publishing/ThETA

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że podjęły starania mające na celu dotarcie do właścicieli i dysponentów praw autorskich wszystkich zamieszczonych utworów. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, przytaczając w celach dydaktycznych utwory lub fragmenty, postępują zgodnie z art. 27¹ ustawy o prawie autorskim. Jednocześnie Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że są jedynym podmiotem właściwym do kontaktu autorów tych utworów lub innych podmiotów uprawnionych w wypadkach, w których twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.